

(34) به شی به سه رهاتی جه ننگه کان

(1) بوسه رکرده کانی سوپا و هیزه کان و

ناموزگاری کردنیان به وهی که پیویسته

1062. عن بُرَيْدَةَ (t) قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ (e) إِذَا أَمَرَ أَمِيرًا عَلَى جَيْشٍ وَ سَرِيَّةٍ أَوْ صَاهُ فِي خَاصَّتِهِ بِتَقْوَى اللَّهِ (L)، وَمَنْ مَعَهُ مِنَ الْمُسْلِمِينَ خَيْرًا. ثُمَّ نَالَ: ((اغْرُوا بِاسْمِ اللَّهِ، فِي سَبِيلِ اللَّهِ، قَاتِلُوا مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ، اغْرُوا وَلَا تَغْلُوا، وَلَا تُغْرُوا، وَلَا تَمْتَلُوا، وَلَا تَقْتُلُوا وَلِيدًا، وَإِذَا لَقِيتَ عَدُوَّكَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ فَادْعُهُمْ إِلَى ثَلَاثِ خِصَالٍ - أَوْ: خِلَالٍ - فَأَيُّنَهُنَّ مَا أَجَابُوكَ فَأَقْبِلْ مِنْهُمْ، وَكُفَّ عَنْهُمْ. ثُمَّ ادْعُهُمْ إِلَى الْإِسْلَامِ، فَإِنْ أَجَابُوكَ فَأَقْبِلْ مِنْهُمْ، وَكُفَّ عَنْهُمْ، ثُمَّ ادْعُهُمْ إِلَى التَّحْوُلِ مِنْ أَرْضِهِمْ إِلَى دَارِ الْمُهَاجِرِينَ، وَأَخْبِرْهُمْ أَنَّهُمْ إِنْ فَعَلُوا ذَلِكَ فَلَهُمْ مَا لِلْمُهَاجِرِينَ عَلَيْهِمْ مَا عَلَى الْمُهَاجِرِينَ، فَإِنْ أَبَوْا أَنْ يَتَحَوَّلُوا مِنْهَا: فَأَخْبِرْهُمْ أَنَّهُمْ يَكُونُونَ كَأَعْرَابِ الْمُسْلِمِينَ، يَجْرِي عَلَيْهِمْ حُكْمُ اللَّهِ الَّذِي يَجْرِي عَلَى الْمُؤْمِنِينَ، وَلَا يَكُونُ لَهُمْ فِي الْغَنِيمَةِ وَالْفَيْءِ شَيْءٌ إِلَّا أَنْ يُجَاهِدُوا مَعَ الْمُسْلِمِينَ. فَإِنْ هُمْ أَبَوْا فَاسْلُفْهُمْ لِحَرْبَةٍ. فَإِنْ هُمْ أَجَابُوكَ فَأَقْبِلْ مِنْهُمْ وَكُفَّ عَنْهُمْ. فَإِنْ هُمْ أَبَوْا فَاسْتَعِنَ بِاللَّهِ، وَقَاتِلْهُمْ. وَإِذَا حَاصَرْتَ أَهْلَ حِصْنٍ، فَأَرَادُوكَ أَنْ تَجْعَلَ لَهُمْ ذِمَّةَ اللَّهِ وَذِمَّةَ نَبِيِّهِ (e)، فَلَا تَجْعَلَ لَهُمْ ذِمَّةَ اللَّهِ وَلَا ذِمَّةَ نَبِيِّهِ (e)، وَلَكِنْ اجْعَلْ لَهُمْ ذِمَّتَكَ وَذِمَّةَ صَحَابِكَ، فَإِنَّكُمْ أَنْ تُخْفِرُوا ذِمَّتَكُمْ وَذِمَّةَ أَصْحَابِكُمْ أَهْوَنُ مِنْ أَنْ تُخْفِرُوا ذِمَّةَ اللَّهِ بِذِمَّةِ رَسُولِهِ (e). وَإِذَا حَاصَرْتَ أَهْلَ حِصْنٍ، فَأَرَادُوكَ أَنْ تُثْرِلَهُمْ عَلَى حُكْمِ اللَّهِ، فَلَا تُثْرِلَهُمْ عَلَى حُكْمِ اللَّهِ، وَلَكِنْ أَثْرِلَهُمْ عَلَى حُكْمِكَ، فَإِنَّكَ لَا تَدْرِي أَتُصِيبُ حُكْمَ اللَّهِ فِيهِمْ أَمْ لَا)). قَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ، يَعْنِي ابْنَ مَهْدِيٍّ: هَذَا أَوْ نَحْوَهُ.

(بریده) (t) دهلی: هر کاتی پیغه مبهری خوا (e) سه رکرده یه کی دابنایه سه سه سوپایه ک، یان هیزه که وه، ناموزگاری تایبه تی ده کرد که له خوا (L) برسی و، چاک بیست له گه ل شهو موسولمانانه ش که له گه لیدان، پاشان هه یغه رمو: ((به ناوی خواوه و له پی ناوی خواوا بجه ننگن، بجه ننگن له گه ل که سیکدا که باوه پی به خوانیه، بجه ننگن و خیانهت له ده سنکه وتی شهر مه که ن تا دابهش نه کریت، غدر مه که ن، لاشه ی کوژراوان مه شیویین، مندا ل مه کوژن، له گه ر پوهه پرووی دوزمنه بی باوه ره کان بوونه وه بانگه یشتیان بکه بو سی شت

يان سى سيفەت- لە ھەركامىكىياندا ھاتن بە دەمتەوھەلپيان ۋەربگرە و ازيان ئىبھېنە، پاشان بانگھېشتيان بگە بۆ سەر ئاينى ئىسلام، ئەگەر ۋەلاميان بە بەئى بوو لپيان ۋەربگرەو، ازيان ئى بھېنە، پاشان بانگھېشتيان بگە كە لە شويىنى خۇيانەوھ بگويژنەوھ بۆ شويىنى كۆچكەران⁽¹⁾، ئاگاداريان بگە كە ئەگەر ئەوھيان ئەنجام دا ئەوا ھەر مافى بۆ كۆچكەران ھەيە بۆ ئەوانىش ھەيە، ۋە ھەرئەركى دەكەوئتە سەر شانى كۆچكەران دەكەوئتە سەر شانى ئەوانىش، جا ئەگەر ئەوھيان رەت كەردوھ و شويىنى خۇيانيان بەجئەنھېشت، ئاگاداريان بگە كە ئەوانىش ۋەك ەەرەبە موسولمانە دەشتەكەكان وان، ئەو ھوكمەى خويان ە سەر پيادە دەكرى كە لەسەر باوھرداران پيادە دەكرى. بەلام لە دەستكەوتى جەنگ و دەستكەوتەكانى تريش (الغنيمة و الفيء) ھىچيان نادريتى، مەگەر ئەوھى شان بەشانى موسلمانان جىھاد بگەن ئەگەر ئەمەشيان رەت كەردوھ ئەوا داوايان ئى بگە سەرئەنە بدن، ئەگەر پازى بوون لپيان ۋەربگرە و ازيان ئىبھېنە، ئەگەر پازى نەبوون داواى يارمەتى و پشتگىرى خوا بگە و، لەگەلياندا جەنگە و، ئەگەر گەماروئى جىگىربوانى قەلايەكت دا، داوايان ليكردى پەيمانى خوا و پيغەمبەرەكەى (ﷺ) لەگەلياندا مۆركەى ئەوا لەگەلياندا مۆرمەكە، بەلكو خۆت و ھاوھەكەنت پەيمانى پارىزراوى خۇتانيان بەدىنى، چونكە ئەگەر ئيوھ پەيمانى خۇتان و ھاوھەكەنتان بشكىنن، ئەوا ئاسانترە لەوھ كە پەيمانى خوا و پيغەمبەرەكەى (ﷺ) بشكىنن، خۇ ئەگەر جىگىربووانى قەلايەكت گەماروئدا، داوايان ليكردى كە ھوكمى خويان بەسەردا جىبەجئەكەيت، ئەوھيان لەگەلياندا بەكە، بەلكو ھوكمى خۇتيان بەسەردا جىبەجئەكەيت. چونكە تۆ نازانى، كە ئايا ەك پيويست ئەتوانى برىار و ھوكمى راستى خويان لەسەر جىبەجئەكەيت بان نا).

(2) فەرماندان بە نوئىنەران بۇ ئاسانكارىي

1063. عن أبي موسى (t): أَنَّ النَّبِيَّ (ﷺ) بَعَثَهُ وَمُعَاذًا إِلَى الْيَمَنِ فَقَالَ: (يَسْرًا وَلَا تُعَسِّرُوا، وَبَشْرًا وَلَا تُنْفِرُوا، وَتَطَاوَعًا وَلَا تَخْتَلِفُوا)). [البخاري/ الجهاد/ 2873]

⁽¹⁾ واتە بۆ ۆلاتى ئىسلام

(ابو موسی) (t) دهلی: پیغه مبهەر (e) نهو و (معادی نارده بو یه مهن و نهرمووی: ((ناسانکاری بیکن و شت قورس مهکن، موژده دهرین و خه لکی وور مهخه نه وه، گوپراهه لی یه کترین و له نیوخوتاندا ناکوک مه بن)).

(3) نارده نیونه ران و پاداشتی که سی که ده هیلریته وه

1064... عَنْ أَبِي سَعِيدِ الْخُدْرِيِّ (t): أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (e) بَعَثَ إِلَيَّ بَنِي حَبَانَ: ((لِيُخْرِجَ مِنْ كُلِّ رَجُلَيْنِ رَجُلًا)). ثُمَّ قَالَ لِلْقَاعِدِ: ((أَيُّكُمْ خَلَفَ الْخَارِجَ فِي هُلِهِ وَمَالِهِ بِخَيْرٍ كَانَ لَهُ مِثْلُ نَصْفِ أَجْرِ الْخَارِجِ)).

(ابو سعید الخدری) (t) دهلی: پیغه مبهری خوا (e) کردیه سهر (بني حبان) که: ((با ههر له دوو کهستان، پیاویک بپروت)). پاشان بهو یه که یانی نهرموو که ده مینیتیه وه: ((ههر کهس له نیوه چاودیری مال و مندالی یه کیک له ویشتون بکات به چاکه نهوا به نه ندازه ی نیوه ی پاداشتی نهوی ههیه)).

(4) سنووری ته مهنی نیوان بچووک و گه وره له چوون بو جه ننگ

1065... عَنْ ابْنِ عُمَرَ (y) قَالَ: عَرَضَنِي رَسُولُ اللَّهِ (e) يَوْمَ أُحُدٍ فِي الْقِتَالِ، وَأَنَا ابْنُ أَرْبَعِ عَشْرَةَ سَنَةً فَلَمْ يُجِزْنِي، وَعَرَضَنِي يَوْمَ الْخُنْدُقِ وَأَنَا ابْنُ خَمْسِ عَشْرَةَ سَنَةً فَأَجَازَنِي. قَالَ نَافِعٌ: فَقَدِمْتُ عَلَى عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ (t) هُوَ يَوْمَئِذٍ خَلِيفَةً، فَحَدَّثْتُهُ هَذَا الْحَدِيثَ، فَقَالَ: إِنَّ هَذَا لَحَدٌّ بَيْنَ الصَّغِيرِ وَالْكَبِيرِ، نَكْتَبُ إِلَى عُمَالِهِ أَنْ يَفْرَضُوا لِمَنْ كَانَ ابْنُ خَمْسِ عَشْرَةَ سَنَةً، وَمَنْ كَانَ دُونَ ذَلِكَ نَجْعَلُوهُ فِي الْعِيَالِ. [البخاري/الشهادات/2521]

(ابن عمر) (t) دهلی: له روژی جه نگی (احد) دا چوارده سال بووم پیغه مبهری خوا (e) که چاوی پیم کهوت موله تی نه دام، له روژی خندق) دا که چاوی پیم کهوت ته مهن پانزه سال بوو، موله تی دام بجه ننگم، (نافع) دهلی: ماتمه لای (عمری کوری (عبدالعزيز) (t) که نهو کاته جینشین بوو، نه م نهرمووده یه م بو گپراهه وه، وتی: نه وه سنوری نیوان بچووک و گه وره یه، نووسراوی نارده بو کار به دهستانی که موچه بپرنه وه بو نهو که سه ی ته مهنی پانزه ساله، ههر که سیش له وه خوار تربیت بیخه نه ریزی نهو خیزانانه وه که بارمه تی دهرین.

(5) پیگری له هه لگرتنی قورن ان بو خاکی دوژمن

1066- عن ابن عمر (t) عن رسول الله (e): أَنَّهُ كَانَ يَنْهَى أَنْ يُسَافَرَ بِالْقُرْآنِ إِلَى أَرْضِ الْعَدُوِّ، مَخَافَةَ أَنْ يَنَالَهُ الْعَدُوُّ. [البخاري/ الجهاد/ 2828]
(ابن عمر) (t) دهلی: پیغه مبهری خوا (e) پیگری ده کرد له هه لگرتنی نورن ان له کاتی سه فهرکردندا بو خاکی دوژمن، له ترسی نه وهی نه بادا دوژمن ده ست دریزی بکاته سهر.

(6) پیگردن به ناو له وه پگا و پروته مه نی دا

1067- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (t) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (e): ((إِذَا سَافَرْتُمْ فِي لُخْبٍ فَأَعْطُوا الْإِبِلَ حَظًّا مِنَ الْأَرْضِ، وَإِذَا سَافَرْتُمْ فِي السَّنَةِ فَأَسْرِعُوا عَلَيْهَا لَسِيرٍ، وَإِذَا عَرَسْتُمْ بِاللَّيْلِ فَاجْتَنِبُوا الطَّرِيقَ، فَإِنَّهَا مَأْوَى الْهَوَامِّ بِاللَّيْلِ)).
(ابو هریره) (t) دهلی: پیغه مبهری خوا (e) فهرموی: ((نه گهر به پیواری چوون به ناو له وه پگادا مافی حوشتره کان بدن با به شی خویمان له وه یه دا بله وه پین و، نه گهر به پیواری چوون به ناو پروته مه نی دا به په له به سهریدا برین، نه گهر به شه و کاروانتان خست (بو حه وانه وه) له سهره پیگه وور بکه ونه وه، چونکه سهره پیگه به شه ودا شوینگه میرووی زیان به خشه)).

(7) سه فهرکردن به شیکه له سزا و نازار

1068- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (t): أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (e) قَالَ: ((السَّفَرُ قِطْعَةٌ مِنَ الْعَذَابِ، يَمْنَعُ أَحَدَكُمْ نَوْمَهُ وَطَعَامَهُ وَشَرَابَهُ، فَإِذَا قَضَى أَحَدُكُمْ نَهْمَتَهُ مِنْ وَجْهِهِ نَلِيعَجَلْ إِلَى أَهْلِهِ)). [البخاري/ العمرة/ 1710]
(ابو هریره) (t) دهلی: که پیغه مبهری خوا (e) فهرموی به تی: ((سه فهر به شیکه له سزا و نازار، چونکه خه و خواردن و خواردنه وه له وه که سه قه دهغه ده کات، نه گهر به کیکتان له سه فهره که یدا ئیشه که ی ته و او بو، با په له بکات له گهرانه وه بو ناو مال و خیزانی)).

(8) به شه و گهرانه وه بو ناو مال و مندال باش نییه

1069- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ (t) قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللَّهِ (e) أَنْ يَطْرُقَ لِرَجُلٍ أَهْلُهُ لَيْلًا، يَتَخَوَّنُهُمْ أَوْ يَطْلُبُ عَثْرَاتِهِمْ.

(جابر) کوپی (عبدالله) (t) دهلی: پیغه مبهری خوا (e) ریگری کردوه که به شهو پیاو بگه ریته وه ناو مال و خیزانی، به نیازی خانه گومانی، یا به دوا ی مه له و تاوانیاندا بگه ری.

1070- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ (t): أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (e) كَانَ لَا يَطْرُقُ أَمَلُهُ لَيْلًا، كَانَ يَأْتِيهِمْ غُدُوَّةٌ أَوْ عَشِيَّةً. [البخاري/ العمرة/ 1706]

(انس) ی کوپی (مالک) (t) دهلی: پیغه مبهری خوا (e) به شه ودا ده ده گه پرایه وه ناو مال و خیزانی، به لکو له کاتی به یانیا نندا یان دهمه و ئیواره ده گه پرایه وه.

(9) نزا و پارانده وه له پیش دستپیگردنی جه ننگ

1071- عَنْ ابْنِ عَوْنٍ قَالَ: كَتَبْتُ إِلَى نَافِعٍ أَسْأَلُهُ عَنِ الدُّعَاءِ قَبْلَ الْقِتَالِ؟ قَالَ: كَتَبْتُ إِلَيْ: إِنَّمَا كَانَ ذَلِكَ فِي أَوَّلِ الْإِسْلَامِ، قَدْ أَغَارَ رَسُولُ اللَّهِ (e) عَلَى بَنِي لُمُصْطَلِقٍ وَهُمْ غَارُونَ، وَأَنْعَمَهُمْ تُسْقَى عَلَى الْمَاءِ، فَقَتَلَ مَقَاتِلَهُمْ وَسَبَى سَبِيَّهُمْ، وَأَصَابَ يَوْمَئِذٍ - قَالَ يَحْيَى: أَحْسِبُهُ قَالَ - جُوَيْرِيَةَ - أَوْ قَالَ الْبَيْتَةَ - ابْنَةَ لِحَارِثٍ. وَحَدَّثَنِي هَذَا الْحَدِيثَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ (t)، وَكَانَ فِي ذَلِكَ الْجَيْشِ. [البخاري/ العتق/ 2403]

(ابن عون) (t) دهلی: نامه نارد بو (نافع) و پرسیری پارانده وهی پیش جه ننگ لیگرد؟ وتی: بوئی نووسیمه وه: نه مه له سه ره تایی بلأو بونه وهی نیسلامه وه بوو، که پیغه مبهری خوا (e) به ره و (بني المصطلق) پویشت، هکاتیکا بی ناگا بوون، مه رومالاتیان له ناو خواردنه وه دا بوون، جه ننگ له گه ل جه ننگا وهرانیاندا و ژن و مندالی به دیل گرتن، (یحیی) دهلی: (ابن عون) وتی: به ره له و روژدها وا گومان ده به م که (جویریة) یان به دلنیا بییه وه کچه که ی (حارث) ی به دیل گرت. نه م فه رموده یه (عبدالله) ی کوپی (عمر) (t) بوئی گپرامه وه که له ناو سوپاکه دا بوو.

(10) نامه کانی پیغه مبهر (e) بو پادشاکان که بانگه یشتی

ده گردن بو خوا په رستی

1072- عَنْ أَنَسِ (t): أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ (e) كَتَبَ إِلَى كِسْرَى وَإِلَى قَيْصَرَ وَإِلَى لُجَّاشِيٍّ، وَإِلَى كُلِّ جَبَّارٍ، يَدْعُوهُمْ إِلَى اللَّهِ، تَعَالَى وَلَيْسَ بِاللُّجَّاشِيِّ الَّذِي صَلَّى عَلَيْهِ النَّبِيُّ (e). [البخاري/ الجنائز/ 1188]

(انس) (t) ده لئی: پیغه مبهری خوا (e) نامه ی نووسی بۆ لای کیسرا) و (قیصر) و (نجاشی) و بۆ هه موو خاوه ن ده سه لاتیکی نا موسلمان ی به زهر، بانگه یشتی ده کردن باوه ر به یئن به خوی گه وره، ئەم (نجاشی) یه ئەو (نجاشی) یه نییه که موسلمان بوو و، پیغه مبهر (e) نویرژی جه نازهی غا ئبی هه سر کرد.

(11) نامه ی پیغه مبهری خوا (e) بۆ هه رقل و بانگ کردنی

بۆ موسلمان بوون

1073- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ: أَنَّ أَبَا سَفْيَانَ (y) أَخْبَرَهُ مِنْ فِيهِ إِلَى فِيهِ قَالَ: تَطَلَّقتُ فِي الْمَدَّةِ الَّتِي كَانَتْ بَيْنِي وَبَيْنَ رَسُولِ اللَّهِ (e)، قَالَ: فَبَيْنَمَا أَنَا بِالشَّامِ إِذْ جِيءَ بِكِتَابٍ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ (e) إِلَيَّ هِرَقْلَ، يَعْنِي عَظِيمَ الرُّومِ، قَالَ: وَكَانَ حَاجَةَ الْكَلْبِيِّ جَاءَ بِهِ. فَدَفَعَهُ إِلَيَّ عَظِيمَ بَصْرَى، فَدَفَعَهُ عَظِيمَ بَصْرَى إِلَيَّ هِرَقْلَ، فَقَالَ هِرَقْلُ: هَلْ هَاهُنَا أَحَدٌ مِنْ قَوْمِ هَذَا الرَّجُلِ الَّذِي يَزْعُمُ أَنَّهُ نَبِيٌّ؟ قَالُوا: نَعَمْ، نَالَ: فَدَعَيْتُ فِي نَفَرٍ مِنْ قُرَيْشٍ، فَدَخَلْنَا عَلَى هِرَقْلَ، فَأَجْلَسْنَا بَيْنَ يَدَيْهِ، فَقَالَ: يُكْمُ أَقْرَبُ نَسَبًا مِنْ هَذَا الرَّجُلِ الَّذِي يَزْعُمُ أَنَّهُ نَبِيٌّ؟ فَقَالَ أَبُو سَفْيَانَ: فَقُلْتُ أَنَا، نَأْجَلْسُونِي بَيْنَ يَدَيْهِ، وَأَجْلَسُوا أَصْحَابِي خَلْفِي، ثُمَّ دَعَا بِتَرْجُمَانِهِ فَقَالَ [لَهُ]: قُلْ لَهُمْ: إِنِّي سَأَلْتُ هَذَا عَنِ الرَّجُلِ الَّذِي يَزْعُمُ أَنَّهُ نَبِيٌّ، فَإِنْ كَذَّبَنِي فَكَذِّبُوهُ، قَالَ: فَقَالَ أَبُو سَفْيَانَ: وَأَيْمَ اللَّهِ لَوْلَا مَخَافَةُ أَنْ يُؤَثِّرَ عَلَيَّ الْكُذْبُ لَكَذَّبْتُ، ثُمَّ قَالَ تَرْجُمَانُهُ: سَلَّهُ كَيْفَ حَسَبَهُ فَيَكُمُ؟ قَالَ: قُلْتُ: هُوَ فِينَا ذُو حَسَبٍ، قَالَ: فَهَلْ كَانَ مِنْ آبَائِهِ مَلِكٌ؟ قُلْتُ: لَأ، قَالَ فَهَلْ كُنْتُمْ تَتَّهَمُونَهُ بِالْكَذْبِ قَبْلَ أَنْ يَقُولَ مَا قَالَ؟ قُلْتُ: لَأ، قَالَ: وَمَنْ يَتَّبِعُهُ، أَشْرَافُ النَّاسِ أَمْ ضَعْفَاؤُهُمْ؟ قَالَ: قُلْتُ: بَلْ ضَعْفَاؤُهُمْ، قَالَ: أَيْرِيدُونَ أَمْ يَنْقُصُونَ؟ قَالَ: قُلْتُ: لَأ، بَلْ يَرِيدُونَ، قَالَ: هَلْ يَرْتَدُّ حَدٌّ مِنْهُمْ عَنْ دِينِهِ بَعْدَ أَنْ يَدْخُلَ فِيهِ سَخَطَةٌ لَهُ؟ قَالَ: قُلْتُ: لَأ، قَالَ: فَهَلْ نَاتَلْتُمُوهُ؟ قُلْتُ: نَعَمْ، قَالَ: فَكَيْفَ كَانَ قِتَالُكُمْ إِيَّاهُ؟ قَالَ: قُلْتُ: تَكُونُ الْحَرْبُ بَيْنَنَا بَيْنَهُ سِجَالًا: يُصِيبُ مِنَّا وَيُصِيبُ مِنْهُ، قَالَ: فَهَلْ يَعْدِرُ؟ قُلْتُ: لَأ، وَنَحْنُ مِنْهُ فِي دَرَّةٍ لَأ نَدْرِي مَا هُوَ صَانِعٌ فِيهَا، قَالَ: فَوَاللَّهِ مَا أَمَكَّنَنِي مِنْ كَلِمَةٍ أُدْخِلُ فِيهَا شَيْئًا مِثْرَ هَذِهِ، قَالَ: فَهَلْ قَالَ هَذَا الْقَوْلَ أَحَدٌ قَبْلَهُ؟ قَالَ: قُلْتُ: لَأ. قَالَ لِتَرْجُمَانِهِ: قُلْ لَهُ: إِنِّي سَأَلْتُكَ عَنْ حَسَبِهِ، فَزَعَمْتَ أَنَّهُ فَيَكُمُ ذُو حَسَبٍ، وَكَذَلِكَ الرَّسُلُ تُبْعَثُ فِي حَسَابِ قَوْمِهَا. وَسَأَلْتُكَ هَلْ كَانَ فِي آبَائِهِ مَلِكٌ، فَزَعَمْتَ: أَنْ لَأ، فَقُلْتُ: لَوْ كَانَ مِنْ

بِأَنَّهُ مَلِكٌ، قُلْتُ رَجُلٌ يَطْلُبُ مَلِكَ آبَائِهِ. وَسَأَلْتُكَ عَنِ أَتْبَاعِهِ أَضَعَفَاؤُهُمْ أَمْ شَرَّافُهُمْ؟ فَقُلْتُ: بَلْ ضَعَفَاؤُهُمْ، وَهُمْ أَتْبَاعُ الرَّسُولِ. وَسَأَلْتُكَ: هَلْ كُنْتُمْ تَتَهَمُونَهِ بِالْكَذِبِ قَبْلَ أَنْ يَقُولَ مَا قَالَ؟ فَرَعَمْتُ: أَنْ لَأ، فَقَدْ عَرَفْتُ أَنَّهُ لَمْ يَكُنْ لِيَدَعَ الْكَذِبَ عَلَى النَّاسِ، ثُمَّ يَذْهَبُ فَيَكْذِبُ عَلَى اللَّهِ، وَسَأَلْتُكَ: هَلْ يَرْتَدُّ أَحَدٌ مِنْهُمْ عَنْ دِينِهِ -بَعْدَ أَنْ يَدْخُلَهُ- سَخَطَةَ لَهُ؟ فَرَعَمْتُ: أَنْ لَأ، وَكَذَلِكَ الْإِيمَانُ إِذَا خَالَطَ بِشَاشَةَ لِقُلُوبِ. وَسَأَلْتُكَ هَلْ يَزِيدُونَ أَوْ يَنْقُصُونَ؟ فَرَعَمْتُ أَنَّهُمْ يَزِيدُونَ، وَكَذَلِكَ الْإِيمَانُ حَتَّى يَيْتَمَ. وَسَأَلْتُكَ هَلْ قَاتَلْتُمُوهُ؟ فَرَعَمْتُ: أَنْكُمْ قَدْ قَاتَلْتُمُوهُ، فَتَكُونُ الْحَرْبُ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُ سَجَالًا: يَنَالُ مِنْكُمْ وَتَنَالُونَ مِنْهُ، وَكَذَلِكَ الرَّسُولُ تَبْتَلَى، ثُمَّ تَكُونُ لَهُمْ لِعَاقِبَةٍ. وَسَأَلْتُكَ: هَلْ يَغْدِرُ؟ فَرَعَمْتُ أَنَّهُ لَأ يَغْدِرُ، وَكَذَلِكَ الرَّسُولُ لَأ تَغْدِرُ. وَسَأَلْتُكَ: هَلْ قَالَ هَذَا الْقَوْلَ أَحَدٌ قَبْلَهُ؟ فَرَعَمْتُ: أَنْ لَأ، فَقُلْتُ: لَوْ قَالَ هَذَا الْقَوْلَ أَحَدٌ قَبْلَهُ، قُلْتُ: رَجُلٌ انْتَمَ بِقَوْلِ قَبِيلِ قَبْلِهِ. [قال]: ثُمَّ قَالَ: بِمِ يَأْمُرُكُمْ؟ قُلْتُ: بِأَمْرِنَا بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَالصَّلَاةِ وَالْعَقَابِ. قَالَ: إِنْ يَكُنْ مَا تَقُولُ فِيهِ حَقًّا فَإِنَّهُ نَبِيٌّ، وَقَدْ كُنْتُ أَعْلَمُ أَنَّهُ خَارِجٌ، وَلَمْ أَكُنْ أَظُنُّهُ مِنْكُمْ، وَلَوْ أَنِّي أَعْلَمُ أَنِّي أَخْلَصُ لِيهِ لَأ حَبِيبْتُ لِقَائِهِ، وَلَوْ كُنْتُ عِنْدَهُ لَعَسَلْتُ عَنْ قَدَمَيْهِ، وَلَيَبْلُغُنَّ مَلِكُهُ مَا تَحْتَ نَدَمِي. قَالَ: ثُمَّ دَعَا بِكِتَابِ رَسُولِ اللَّهِ (ع) فَقَرَأَهُ، فَإِذَا فِيهِ: ((بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ، مِنْ مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ إِلَى هِرَقْلَ عَظِيمِ الرُّومِ، سَلَامٌ عَلَيَّ مِنْ أَتْبَاعِ الْهُدَى. مَا بَعْدُ: فَإِنِّي أَدْعُوكَ بِدَعَايَةِ الْإِسْلَامِ، أَسْلِمُ تَسْلِمًا، وَأَسْلِمُ يُوْتُكَ اللَّهُ أَجْرَكَ مَرَّتَيْنِ، إِنْ تَوَلَّيْتَ فَإِنَّ عَلَيَّ إِثْمَ الْأَرِيسِيِّينَ، وَ: ﴿يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ﴾ [آل عمران: 64]. فَلَمَّا فَرَغَ مِنْ قِرَاءَةِ الْكِتَابِ، ارْتَفَعَتِ الْأَصْوَاتُ عِنْدَهُ وَكَثُرَ اللَّعْطُ، وَأَمَرَ بِنَا فَأَخْرَجْنَا. قَالَ: نَقَلْتُ لِأَصْحَابِي حِينَ خَرَجْنَا: لَقَدْ أَمَرَ ابْنُ أَبِي كَبْشَةَ، إِنَّهُ لِيَخَافُهُ مَلِكُ بَنِي لَأَصْفَرٍ. قَالَ: فَمَا زِلْتُ مُوقِنًا بِأَمْرِ رَسُولِ اللَّهِ (ع) أَنَّهُ سَيَظْهَرُ حَتَّى أَدْخَلَ اللَّهُ عَلَيَّ الْإِسْلَامَ.

(إبن عباس) ده لئی: له ده می (أبو سفیان) ده ماو ده م بیستم، وتی: به ماوهی په یمانی (حوده بیبه) ی نیوان من و پیغه مبهری خوا (ع) چووم بو سه فسر، له کاتی کدا که له شام بووم نامه یه که له پیغه مبهری خواوه (ع) هیئرا بو (هرقل)، واته گه وره ی روم، که (دحیه الکلبی) هیئنا بووی، دایه ده ست گه وره ی

(بُصْرَى)، گه و رهى (بُصْرَى) یش دایه دهستی (هرقل)، (هرقل) وتى: ئایا لیږه که سى هیه له که سوکارى نه و پیاوهى وادادهنى که پیغه مبه ره؟ وتیان به لئى. ابو سفیان ده لئى: له ناو جهند قوره یشیه کدا بانگکرام و چووینه لای (هرقل) به برده میدا داینیشاندین و وتى: کامتان به خزمايه تى نزیکتره له و پیاوهى وا گومان دهبا که پیغه مبه ره؟ (ابو سفیان) وتى: وتم: من و پاشان له برده میدا ایان نیشاندم و هاوه له کانیشم له دواوه. ئینجا تهرجومانه کهى داواکرد و پیى رت: پییان بلئى من پرسیار له مه ده کهم له بارهى نه و پیاوه وه که وادادهنى پیغه مبه ره، نه گهر دروى له گهل کردم به دروى بجه نه وه، (ابن عباس) ده لئى: بوسفیان وتى: سویند به خوا نه گهر ترسى نه وه م نه بوايه که به دروم. هخه نه وه دروم ده کرد، پاشان به تهرجومانه کهى وت: لیى پیرسه که بجه ماله کهى چونه له ناو تاندا؟ وتم: نه و له نیوانماندا وه جاغ زاده به. (هرقل) رتى: ئایا له باووپا پیرانیدا پادشا هه بووه؟ وتم: نه خیر، وتى: ئایا تومه تبارتان کردووه به درو پیش نه وهى نه مه بلئیت؟ وتم: نه خیر. وتى: کئى شوینى ده که وئى، پیاوما قول و بنه ماله دار یان لاواز و بیده سه لاته کان؟ وتم: خه لکانى دواز و بیده سه لاته کان. وتى: ئایا زورده بن یان کهم ده کهن؟ وتم: نه خیر به لکو زورده بن، وتى: ئایا که سیان رقى له و دینه ده بیته وه و پاشگه ز ده بیته وه له وای چوونه ناوى؟ وتم: نه خیر. وتى: ئایا جهنگتان له گه لدا کرد؟ وتم: به لئى. رتى نه و شه رتاتان له گه لیدا چون شه رئى بوو؟ وتم: شه ر له نیوانماندا هه ر جاره جورئى بوو، جارئى نه و سه رده که وت و جارئى ئیمه، وتى: ئایا غه در ده کا؟ (واته به یمانى ده شکاند) وتم: نه خیر، ئیسته ئیمه و نه و په یمانیکمان له نیواندایه نازانین نه و خه ریکى چیه تیایدا، ابو سفیان وتى: سویند به خوا نه متوانى نه نها یه که وشه ی (زامدار کهر) بجه مه سه ر قسه کانم له (به ران به ریدا) جگه له م نسه یه ی که کردم له ده رحه قى، وتى: ئایا که سیکی تر له پیش نه مه وه نه م نسه یه ی کردوه، واته لافى پیغه مبه رى لیداوه؟ وتم: نه خیر. به تهرجومانه کهى رت: پیى بلئى من پرسیارم لی کردى ده رباره ی وه جاغ زاده ییه کهى، وتت که نه و ه نیوانتاند و وه جاغ زاده یه، هه ر وه هایه پیغه مبه ران له وه جاغ زاده و بنه ماله ی نه وه کهى خو یاندا نی ردراون، پرسیارم لی کردى ئایا که سئى له باووپا پیرانیدا بادشا بووه، وتت: هه رگیز نه خیر ده لئیم: نه گهر که سئى له باووپا پیرانى

بادشابوايه، دهموت پياويکه داواي سامان و دسه لاتی باپیرانی دهکات برسپارم ليکردی دهربارهی شوینکه وتوانی، که نایا لاواز و بیدهسه لاتهکانن، بان پیاوماقول و بنه ماله کانن؟ وتت: به لکو لاواز و بیدهسه لاتهکانن. ههر لهوانه ییش شوینکه وتی پیغه مبه رانن. پرسپارم ليکردی، نایا له پیش لاف بیدانی پیغه مبه رایه تیدا ئیوه تاوانبارتان دهکرد به دروکردن؟ وات دانا: که سه رگیز نه خیر، من له وه وه زانیم که ناگونجی که سیک درو له گه ل خه لکیدا نهکات و بچیت درو به دم خواوه بکات. پرسپارم ليکردی: نایا کهس له ناینه کهی پاشگه ز دهبویوه - له پاش نه وهی که دهچووه ناوی - به هوئی قلیبونیوه؟ وتت: ههرگیز نه خیر نه ویش سروشتی باوه ره، کاتی تیکه لا و به سوزهکانی دل بوو، پرسپارم ليکردی نایا شوینکه وتوانی زور دهبن یان کهم دهکن؟ وات دانا زور دهبن، نه وه سروشتی باوه ره: تا دهگاته نه نجامی ته واوی خوی و جیگیر دهبی. پرسپارم ليکردی: نایا جهنگتان کردووه له گه لیدا، وتت: که ئیوه جهنگتان له گه لدا کردوه، شهر له نیوانتاندان ههر جاره جوریک بووه، یانی لیداون و زیانتان لی داوه، پیغه مبه ران ههر وابوون که تاقی دهکرینه وه، به لام دهرنه نجام سه رکه وتن ههر بو نه وانه، وه پرسپارم ليکردی: نایا غه در دهکات؟ وات دانا که غه در ناکات، نه وه ره وشتی پیغه مبه رانه که غه در ناکه ن، برسپارم ليکردی: نایا کهس له پیش نه مه وه نه م قسه یه ی کردووه، واته دهربارهی پیغه مبه رایه تی؟ وتت: ههرگیز نه خیر، وتم: نه گه ر که سی له پیش نه مه وه نه م قسه یه ی کردبئ، دهموت: پیاویکه وته یه ک دووباره دهکاته وه که بییش خوی وترابی. ئینجا (هرقل) وتی: فه رمانتان به چی پی ده دا؟ وتم: نه رمانان پی دهکات نویژیکه یین و زهکات بده یین و سیله ی رحم به جی به یین و اوین پاک بین، وتی: نه گه ر راست بی نه و سیفه تانه ی تیدابی که ده یان لیت نه واهه راستی پیغه مبه ره. من نه وه م ده زانی که پیغه مبه ریکی وا په ییدا ده بییت، به لام گومانم وانه بوو که له ئیوه یه نه گه ر بمرزانیاه که ده توانم بگه مه لای، چه زم ده کرد به خزمه تی بگه م، نه گه ر له لایدا بووما یه قاچه کانیم ده شو رد. به دانیا یی سنووری دسه لاتی دهکاته نه شوینه ی که له ژیر پیی مندا یه. پاشان داوا ی نامه که ی پیغه مبه ری خوی (E) کرد و خویندیوه، نه مه ی تیدابوو: ((بسم الله لرحمن الرحیم، له (محمد) پیغه مبه ری خواوه (E) بو (هرقل) ی گه وریه رو م،

سلاو له و که سه بیټ که شوین ریگهی راستی ده که وی، پاشان: من بانگهیشتت ده کم بؤ سهر نایینی ئیسلام، موسولمان بیه سه لامهت ده بی (له ههر دوو دنیا)، موسولمان بیه خوی گه وره دوو قات یاداشتت ده داته وه، نه گهر شه وهت پرت کرده وه شه وه تاوانی په عیه ته که تت ده که ویته سهر، نه م نایه ته ی خوینده وه که له نامه که دا هه بوو: ﴿يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾. نه مه مانا که یه تی: ﴿نه ی شه وانهی کتیبیتان بؤ په وانه کراوه، وهرن به دم بانگه واز و بهرنامه یه که وه که هاویه ش و هاوسه ننگه له نیوان ئیمه ش و ئیوه شدا (نه ویش نه مه یه): جگه له (الله) که سی تر نه په رستین، هیچ جوره هاوه لیکتی بؤ بریار نه دهین، هیچ لایه که مان لاکه ی ترمان (به پیروز و فهران په وا داننه نیین) و له جیاتی شه زاته که سی تر نه په رستین (خو نه گهر له م بانگه واز ده) سهر پیچیان کرد و گوئیان پی نه دا، شه وه پییان بلئ: که ئیوه به شایهت بن ئیمه موسولمانین ر ملکه چی فهرانی په روه رداگارین)). کاتی لی بویه وه له خوینده وه ی نامه که، نه لبه غه لب و (دهنگه دهنگ) بهر زیویه وه له دوروبه ری که نه ده زانرا چی هوترئ، (هرقل) فهرانی دا و ئیمه براینه دهره وه. وتی: کاتی چوینه دهره وه به هاوه له کانم وت: به راستی پله و پایه ی کوری (ابی کبشته)⁽¹⁾ گه وره بوو، شه وه تا پادشای (بني الأصفر)⁽²⁾ لیی دهرسئ. له وکاته وه ئیتر من له وه. لئیا بووم که نایینی پیغه مبه ر (E) فاشکرا ده بی، هه تا خوا ئیسلامی خسته لی خوشمه وه.

(12) پاران هوه ی پیغه مبه ر (E) و نارامگرتتی نه سهر نازاری

دوو رووه کان

1074- عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ (t): أَنَّ النَّبِيَّ (E) رَكِبَ حِمَارًا عَلَيْهِ إِكْفٌ، حَتَّى قَطِيفَةَ فَدَكِيَّةَ، وَأَرْدَفَ وِرَاءَهُ أُسَامَةَ، وَهُوَ يُعُودُ سَعْدَ بْنَ عَبَادَةَ فِي بَنِي لُحَارِثِ بْنِ الْخَزْرَجِ، وَذَلِكَ قَبْلَ وَقْعَةِ بَدْرٍ، حَتَّى مَرَّ بِمَجْلِسٍ فِيهِ أَخْلَاطٌ مِنْ

⁽¹⁾ (ابی کبشته) یه کیکه له باپیره ناوداره کان پیغه مبه ر (E)، یان مه به ست به باوکی شیریه تی، تا له پله و پایه ی کم بکه نه وه.

⁽²⁾ (بني الأصفر) مه به ست پرمه کان.

لْمُسْلِمِينَ وَالْمُشْرِكِينَ عَبْدَةَ الْأَوْثَانَ وَالْيَهُودِ، فِيهِمْ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي وَفِي الْمَجْلِسِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَوَاحَةَ، فَلَمَّا غَشِيَتْ الْمَجْلِسَ عَجَاجَةَ الدَّابَّةِ حَمَرَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي نَفَهُ بِرِدَائِهِ، ثُمَّ قَالَ: لَا تُغَيِّرُوا عَلَيْنَا. فَسَلَّمَ عَلَيْهِمُ النَّبِيُّ (ع)، ثُمَّ وَقَفَ فَتَنَزَّلَ، نَدَعَاهُمْ إِلَى اللَّهِ وَقَرَأَ عَلَيْهِمُ الْقُرْآنَ، فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي: أَيُّهَا الْمَرْءُ، لَا أَحْسَنَ مِنْ هَذَا، إِنْ كَانَ مَا تَقُولُ حَقًّا فَلِمَا تُؤَدِّنَا فِي مَجَالِسِنَا، وَأَرْجِعْ إِلَى رَحْلِكَ، فَمَنْ جَاءَكَ مِنَّا فَاقْضِصْ عَلَيْهِ. فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَوَاحَةَ (T): اغْشِنَا فِي مَجَالِسِنَا، نَأْيًا نُحِبُّ ذَلِكَ. قَالَ: فَاسْتَبَّ الْمُسْلِمُونَ وَالْمُشْرِكُونَ وَالْيَهُودُ حَتَّى هَمُّوا أَنْ يَتَوَاتَبُوا، فَلَمْ يَزَلْ النَّبِيُّ (ع) يُخَفِّضُهُمْ، ثُمَّ رَكِبَ دَابَّتَهُ حَتَّى دَخَلَ عَلَيَّ سَعْدُ بْنُ مُبَادَةَ، فَقَالَ: ((أَيُّ سَعْدٍ أَلَمْ تَسْمَعْ إِلَى مَا قَالَ أَبُو حُبَابٍ -يُرِيدُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أَبِي- نَالَ: كَذَا وَكَذَا)). قَالَ: اعْفُ عَنِّي يَا رَسُولَ اللَّهِ وَأَصْفَحْ، فَوَاللَّهِ لَقَدْ أَعْطَاكَ اللَّهُ لَدُنِّي أَعْطَاكَ، وَلَقَدْ اصْطَلَحَ أَهْلُ هَذِهِ الْبَحِيرَةِ أَنْ يُنَوِّجُوهُ فَيُعْصِبُوهُ بِالْعَصَابَةِ، نَلْمًا رَدَّ اللَّهُ ذَلِكَ بِالْحَقِّ الَّذِي أَعْطَاكَهُ شَرِقَ بِذَلِكَ، فَذَلِكَ فَعَلَ بِهِ مَا رَأَيْتَ. فَعَفَا مَعَهُ النَّبِيُّ (ع). [البخاري/ التفسير/ 4290]

(اسامة)ی کوپی (زید) (Y) ده لن: پیغه مبهه (E) سواری گویدریتیک بوو، کورتانیکی پیوه بوو. له ژیر خویشیدا قه یفه یه کی (فدک)³ ی راخستبوو، (اسامة)ی له پشتیه وه سوار کردبوو سهردانی (سعد) کوپی (عباده)ی ده کرد که نه خووش بوو، له ناو (بنی الحارث)ی سهر به (خرزج). نه وهش له پیش وو داوی به دردا بوو، دای به لای کوپیکدا که هه مه جوړه بوو له موسلمانان و بت په رستان و جوله که، (عبدالله) کوپی (أبي) له ناویاندا بوو، (عبدالله) کوپی (رهواحه)ش له کوپه که دا بوو، هه ر که ته پ و توژی گویدریتزه که که وه ته سهر به جلیسه که، (عبدالله)ی کوپی (أبي) به پوښاکه که ی لوتی خوئی داپووشی، باشان وتی: توژ مه که به سه رماندا، پیغه مبهه (E) سلأوی لیکردن. پاشان په سستا و دابه زی، بانگه یشتی کردن بو په رستنی خوا ی گه وره و، قورئانی خویند به سه ریاندا، ئینجا (عبدالله) کوپی (أبي) وتی: نه ی کابرا، قسه ی له مه باشرت نیه، نه گهر نه وهش راسته که ده یلیت، نازاری مه جلیسه که مان مه ده و گه پرده وه بو مالی خوت، هه ر کهس له ئیمه هاته لات نه وا له وئی قسه ی بو بکه،

³ فدک: شاروچکه یه که دوو قوناغ له مه دینه وه دووره.

(عبدالله) کوپی (رواحه) (t) وتی: به لکو سه رمان لی بده له کوپه کانماندا، ئی مه له وه مان پیخوشه، پاشان موسلمانن کان و بت په رسته کان و جوله که له یه که توپه بوون و به مه به سستی شه پرکردن هه ستانه سه ر پی بویه کتر، پیغه مبه ر (e) به رده وام دایده مرکاندن هوه، پاشان سواری ولاغه که ی بوویه وه تا چوو له لای (سعد) کوپی (عباده)، فه رموی: ((ئهی (سعد) نایا نه تبیست که (أبو حباب) - به به سستی (عبدالله) کوپی (أبی) - ئاوا و ئاوا و ت؟)). (سعد) وتی: ئهی پیغه مبه ری خوا (e) لیی خو ش ببه و چاوپوشی لی بکه، سویند به خوا ئه و بله و پایه ی خوا به تو ی به خشی له کاتیکدا بوو که خه لکی ئه م شاره بریاریان .ابوو که تاجی له سه رکن و بیکه نه گه وره ی خو یان، کاتی خو ای گه وره ئه وه ی سه ندوه به و راستیه ی که به تو ی داوه زور نار ه حه ت و ته ننگه تاو بوو، ئه وه بو وای لی کرد که ئه و هه لو یسته ی هه بی که بینیت، ئیتر پیغه مبه ر (e) لیی خو ش بوو.

(13) ریگری له غه در و نا پاکی

1075. عَنْ أَبِي سَعِيدٍ (t) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (e): ((لِكُلِّ غَادِرٍ لَوَاءٌ يَوْمَ لِقَايَةِ يُرْفَعُ لَهُ بِقَدْرِ غَدْرِهِ، أَلَا وَلَا غَادِرٍ أَعْظَمُ غَدْرًا مِنْ أَمِيرٍ عَامَّةٍ)).

(أبو سعید) (t) ده لی: پیغه مبه ری خوا (e) فه رموی: ((هه موو سته مکاری که له روژی قیامه تدا ئالیه کی هه یه، به راده ی غه دره که ی بو ی به ر زده کری ته وه، ئاگادارین که ه ییچ سته مکاری ئیه سته مه که ی گه وره تر بئ له سته می (فه رمانزه وایه کی) گشتی)) (واته سته می فه رمانزه وایان گه وره و گراتره و زورتر حسابی بو نه کری له خه لکی تر).

(14) وه فا کردن به په یمان

1076. عَنْ حُذَيْفَةَ بْنِ الْيَمَانِ (t) قَالَ: مَا مَنَعَنِي أَنْ أَشْهَدَ بَدْرًا إِلَّا أَنِّي خَرَجْتُ أَنَا وَأَبِي حُسَيْلٍ، قَالَ: فَأَخَذْنَا كُفْرًا قَرِيْشَ، قَالُوا: إِنَّكُمْ تُرِيدُونَ مُحَمَّدًا، نَقَلْنَا: مَا تُرِيدُهُ، مَا تُرِيدُ إِلَّا الْمَدِيْنَةَ، فَأَخَذُوا مِنَّا عَهْدَ اللَّهِ وَمِيثَاقَهُ لَنُحْصِرَنَّ لِي الْمَدِيْنَةَ وَلَا نُقَاتِلَ مَعَهُ، فَاتَيْنَا رَسُولَ اللَّهِ (e) فَأَخْبَرْنَاهُ الْخَبْرَ، فَقَالَ: ((انْصَرَفَا، نَفِي لَهُمْ بِعَهْدِهِمْ وَنَسْتَعِينُ اللَّهَ عَلَيْهِمْ)).

(حذيفة) ی کوپی (الیمان) (t) ده لی: ه ییچ شتیکی تر نه بوو که من دابری ئه به شداری کردن له جه نگی (بدر) ئه وه نه بی که من و (حسیل) ی باو کم

هرچوین، کافره کانی قوره‌یش ئیمه‌یان گرت، وتیان: ئیوه ده‌تانه‌وی بچن بۆلای محمد، وثمان: نه‌خیر نامانه‌وی بچین بۆلای، ده‌مانه‌وی بچین بۆ مه‌دینه، نه‌وانیش په‌یمان و به‌لینی خوایان لی‌وه‌گرتین که بچین به‌ره‌و (مدینه) و شان به‌شانی نه‌و نه‌جه‌نگین، هاتینه خزمه‌تی پیغه‌مبهری خوا (ع) و هه‌واله‌که‌مان بی‌دا، نه‌ویش فه‌رموی: ((برۆن، ئیمه وه‌فاده‌که‌ین به و په‌یمان‌ه‌ی پییمان داوان، اوای یارمه‌تی له‌ خوای گه‌وره ده‌که‌ین که سه‌رمان بجات به‌سه‌ریان دا)).

(15) خۆزگه نه‌خواستن به‌ رووبه‌روو بو‌نه‌وه‌ی دوژمن و، خۆراگری

له‌کاتی رووبه‌روو بو‌نه‌وه‌دا

1077. عَنْ أَبِي النَّضْرِ، عَنْ كِتَابِ رَجُلٍ مِنْ أَسْلَمٍ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ (ع) بِقَالَ لَهُ: عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي أَوْفَى، فَكَتَبَ إِلَى عُمَرَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ حِينَ سَارَ إِلَى لِحْرُورِيَّةَ يُخْبِرُهُ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (ع) كَانَ فِي بَعْضِ أَيَّامِهِ الَّتِي لَقِيَ فِيهَا الْعَدُوَّ يَنْظُرُ، حَتَّى إِذَا مَالَتِ الشَّمْسُ، قَامَ فِيهِمْ فَقَالَ: ((يَا أَيُّهَا النَّاسُ لَا تَتَمَنَّوْا لِقَاءَ لَعْدُوِّ وَأَسْأَلُوا اللَّهَ الْعَاقِبَةَ، فَإِذَا لَقَيْتُمُوهُمْ فَاصْبِرُوا، وَأَعْلَمُوا أَنَّ الْجَنَّةَ تَحْتَ ظِلِّالِ السُّيُوفِ)). ثُمَّ قَامَ النَّبِيُّ (ع) وَقَالَ: ((اللَّهُمَّ مُنْزِلَ الْكِتَابِ، وَمُجْرِيَ السَّحَابِ، وَهَازِمَ الْأَحْزَابِ أَهْزِمْنَا عَلَيْهِمْ)). [البخاري/ الجهاد/ 2861]

(أبو النضر) ده‌لی: له‌نامه‌ی پیاویکه‌وه له‌ تیره‌ی (أسلم) و له‌ هاوه‌لانی بیغه‌مبهر (ع) که پیی ده‌وترا: (عبدالله) کوری (أوفی) که نووسیوی بۆ (عمر) کوری (عبیدالله) کاتی رۆشتبوو به‌ره‌و (الحرورية)⁽¹⁾ ناگاداری ده‌کات: که بیغه‌مبهری خوا (ع) له‌یه‌کێ له‌ جه‌نگه‌کانیدا که رووبه‌رووی دوژمن بوویه‌وه، چاوه‌پوانی کرد، هه‌تا خۆر به‌ره‌و ناوابوون چوو، ئینجا هه‌ستاو فه‌رموی: ((نه‌ی خه‌لکینه خۆزگه مه‌خوازن بۆ رووبه‌روو بو‌نه‌وه‌ی دوژمن، له‌خوا بخوازن سه‌لامه‌ت و پارێزراوین، نه‌گه‌ر رووبه‌رووشیان بو‌نه‌وه‌ ئارامبگرن، نه‌وه‌ش بزائن که به‌هه‌شت له‌ ژێر سیبهری شمشیره‌کاندايه)). دووباره پیغه‌مبهر (ع) له‌ستاو فه‌رموی: ((نه‌ی خوايه، دابه‌زینه‌ری قورئان و هینه‌ری هه‌وره‌کان، نه‌ی وخبه‌ری حیزب و تاقمه بیباوه‌ره‌کان. تیکیان بشکینه و سه‌رمان بخه به‌سه‌ریاندا)).

(2) الحرورية: ناوچه‌یه‌که (خه‌وارچ) ی تیداوو؟

(16) دوعا کردن له دوژمن

فیه حدیث عبدالله بن ابی اوفی (y)، وقد تقدم فی الباب قبله.
 فهموده‌ی پیشووی له سه ره (عبدالله) کوپی (ابو اوفی) (y) ده یگیریتنه وه.
 1078- عَنْ أَنَسٍ (t): أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (e) كَانَ يَقُولُ يَوْمَ أُحُدٍ: ((اللَّهُمَّ إِنَّكَ
 نُ تَشَأُ لَّا تُعْبِدُ فِي الْأَرْضِ)).
 (انس) (t) ده‌لی: پیغه مبه‌ری خوا (e) له روژی (أحد) دا ده یغه رموو:
 (ئهی خواجه، نه گهر هوکاره کانی سه ره کوه تن بره خسینی بو دوژمن نهوا تو له م
 سه رزه ویه دا ناپه ستریت)) .

(17) جه ننگ فروفیله

1079- جابر بن عبدالله (t) قَالَ: رَسُولُ اللَّهِ (e): ((الْحَرْبُ خُدْعَةٌ)).
 (جابر کوپی) (عبدالله) (t) ده‌لی: پیغه مبه‌ری خوا (e) فهموو ی:
 (جه ننگ فرو فیله)) [واته: له جه ننگا ده کوی به مبه‌ستی زیان گه یاندن به
 .ورژمن فیل بکه‌یت. فیل (خدع) له قورئاندا به مانای نه وه دیت که کاریک
 .هر خه‌یت که سه ره له دوژمن تیک بده‌یت].

(18) به‌شدار نه‌کردنی بت په‌رستان له جه ننگا

1080- عَنْ عَائِشَةَ (y) - زَوْجِ النَّبِيِّ (e) - أَنَّهَا قَالَتْ: خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ
 (e) قَبْلَ بَدْرٍ، فَلَمَّا كَانَ بِحَرَّةِ الْوَبْرَةِ أَدْرَكَهُ رَجُلٌ، قَدْ كَانَ يُدَكِّرُ مِنْهُ جِرَاءً وَنَجْدَةً،
 نَفَّرِحَ أَصْحَابُ رَسُولِ اللَّهِ (e) حِينَ رَأَوْهُ، فَلَمَّا أَدْرَكَهُ قَالَ لِرَسُولِ اللَّهِ (e):
 جِئْتُ لَأَتَّبِعَكَ وَأُصِيبَ مَعَكَ، قَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ (e): ((تُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ)).
 نَالَ: لَأَ، قَالَ: ((فَارْجِعْ، فَلَنْ أَسْتَعِينَ بِمُشْرِكٍ)). قَالَتْ: ثُمَّ مَضَى، حَتَّى إِذَا كُنَّا
 بِالشَّجْرَةِ أَدْرَكَهُ الرَّجُلُ، فَقَالَ لَهُ كَمَا قَالَ أَوَّلَ مَرَّةٍ، فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ (e) كَمَا قَالَ
 وَوَلَّ مَرَّةً، قَالَ: ((فَارْجِعْ، فَلَنْ أَسْتَعِينَ بِمُشْرِكٍ)). قَالَ: ثُمَّ رَجَعَ فَأَدْرَكَهُ بِالْبَيْدَاءِ،
 فَقَالَ لَهُ كَمَا قَالَ أَوَّلَ مَرَّةٍ: ((تُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ)). قَالَ: نَعَمْ، فَقَالَ [لَهُ] رَسُولُ
 اللَّهِ (e): ((فَانْطَلِقْ)).

(عائشة) ی خیزانی پیغه مبه‌ر (e) ده‌لی: پیغه مبه‌ری خوا (e) رووهو
 (بدر) رویشته، کاتی گه‌یشته (حرة الوبرة)⁽²⁾ پیاویک گه‌یشت پیی، وا باسی

⁽²⁾ حرة الوبرة: شوینیکه له دهره وه ی مده‌ینه.

له و پیاوه ده کرا که به غیره ته و به هانای هه رکه سیکه وه دی که هانای پی بیات، هه رکه هاوه لانی پیغه مبهری خوا (E) بینیان دلخوش بوون، کاتی گه یشته لایان، به پیغه مبهری خوا (E) ی وت هاتووم له گه لتدا بم و بجه نگییم و شتییم ده سته کوئی. پیغه مبهری خوا (E) فه رمووی: ((باوه پرت به خوا و به پیغه مبه رکه ی هه یه؟)) وتی: نه خیر. فه رمووی: ((بگه پریره وه. من بت په رست به شدار ناکه م بو یارمه تی)) عایشه وتی: دوا ی نه وه رویش ت، کاتی ئیمه له الشجرة⁽³⁾ بووین پیاوه که گه یشته وه به پیغه مبه ر (E) و هه مان قسه ی به که مجاری لی دووباره کرده وه، پیغه مبه ریش (E) هه مان فه رمووده ی جاری به که می پی و ته وه، پاشان فه رمووی: ((بگه پریره وه من داوای یارمه تی له بی باوه پرت ناکه م)) عایشه وتی: پاشان گه رایه وه و دواتر له (البیداء)⁽⁴⁾ گه یشته وه به پیغه مبه ر (E) و پیغه مبه ریش (E) هه مان فه رمووده ی به که مین جاری ئی ووباره کرده وه: ((باوه پرت به خوا و به پیغه مبه رکه ی هه یه؟)) وتی: به لئی. پیغه مبهری خوا (E) پیی فه رمووی: ((ده بکه وه ری)).

(19) دهر چوونی نافرستان له گه ل جه ننگه وهراندا

1081- عَنْ أَنَسٍ (t) : أَنَّ أُمَّ سَلِيمٍ (y) اتَّخَذَتْ يَوْمَ حُنَيْنٍ خَنْجِرًا، فَكَانَ نَعْمًا، فَرَأَاهَا أَبُو طَلْحَةَ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذِهِ أُمُّ سَلِيمٍ مَعَهَا خَنْجِرٌ، فَقَالَ لَهَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ (E) : ((مَا هَذَا الْخَنْجِرُ)). قَالَتْ: اتَّخَذْتُهُ إِنْ دَنَا مِنِّي أَحَدٌ مِّنْ الْمُشْرِكِينَ بَقَّرْتُ بِهِ بَطْنَهُ، فَجَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ (E) يَضْحَكُ، قَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ قُتِلَ مَنْ بَعْدَنَا مِنَ الطُّلُقَاءِ انْهَزَمُوا بِكَ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ (E) : ((يَا أُمَّ سَلِيمِ، إِنَّ لِلَّهِ [U] قَدْ كَفَى وَأَحْسَنُ)).

(انس) (t) ده لئی: (أم سلیم) (y) له روژی (حنین) دا خه نجه ریکی به ده سته وه گرتبوو که له گه ل خوئی هه لی گرتبوو، (ابو طلحة) چاوی پیکه وت، وتی: ئه ی پیغه مبهری خوا (E) نه وه (ام سلیم) هه خه نجه ریکی پییه، پیغه مبهری خوا (E) به (ام سلیم) ی وت: ((نه وه خه نجه ره چی یه؟)) وتی: هه لم گرتووه تا نه گه ر یه کئی له بیباوه ران لییم نزیک بوویه وه سکی هه لیدرم پیی.

³ الشجرة: شوئیکه له دهره وه ی مه دینه.

⁴ البیداء: بیابان.

ایکرد که پیغه مبهری خوا (ع) پییکه نی. (ام سلیم) وتی: ئه شی پیغه مبهری خوا نه و نازاد کراوانه شی (مهککه) ش بکوژه که له شه پرده که هه له اتن و بوونه بایه شی شکست هیئانت. پیغه مبهری خوا (ع) فه رموی: ((ئهی (ام سلیم)، خوی گه وره پیویستی نه خستینه نه وان و چاکه یشی له گهل کردون)).

1082. عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ (t) قَالَ: لَمَّا كَانَ يَوْمَ أُحُدٍ انْتَهَزَ نَاسٌ مِنَ النَّاسِ مِنَ النَّبِيِّ (ع)، وَأَبُو طَلْحَةَ بَيْنَ يَدَيِ النَّبِيِّ (ع) مُجَوِّبٌ عَلَيْهِ بِحِجْفَةٍ، وَقَالَ: وَكَانَ أَبُو طَلْحَةَ رَجُلًا رَامِيًا شَدِيدَ النَّرْعِ، وَكَسَرَ يَوْمَئِذٍ قَوْسَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا، قَالَ: فَكَانَ لِرَجُلٍ يَمُرُّ مَعَهُ الْجَعْبَةُ مِنَ النَّبْلِ، فَيَقُولُ: ((انْتُرْهَا لِأَبِي طَلْحَةَ)). قَالَ: وَيَشْرَفُ نَبِيَّ اللَّهِ (ع) يَنْظُرُ إِلَى الْقَوْمِ، فَيَقُولُ أَبُو طَلْحَةَ: يَا نَبِيَّ اللَّهِ بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي لَأُشْرَفَ، لَأُصِيبَكَ سَهْمٌ مِنْ سِهَامِ الْقَوْمِ، نَحْرِي دُونَ نَحْرِكَ. قَالَ: وَلَقَدْ رَأَيْتُ مَائِشَةَ بِنْتَ أَبِي بَكْرٍ وَأُمَّ سَلِيمٍ - (Y) - وَإِهُمَا لَمَشْمَرَتَانِ أَرَى خَدَمَ سُوقِهِمَا، نَقْلَانِ الْقَرْبَ عَلَى مَثُونِهِمَا، ثُمَّ تَفَرَّغَانِهِ فِي أَفْوَاهِهِمْ، ثُمَّ تَرَجَّعَانِ فَتَمَلَّأْنَاهَا، ثُمَّ نَجِبَانِ تَفَرَّغَانِهِ فِي أَفْوَاهِ الْقَوْمِ، وَلَقَدْ وَقَعَ السَّيْفُ مِنْ يَدَيِ أَبِي طَلْحَةَ إِمَّا مَرَّتَيْنِ إِمَّا ثَلَاثًا، مِنَ النَّعَاسِ. [بخاری/ فضائل الصحابة/ 3600]

(انس) کوپی (مالک) (t) ده لی: کاتی که له ره ژوی (أحد) دا که سانی له جه نگاوه ران له شه پرده له اتن و پیغه مبهریان به جیهیشت، (ابو طلحة) یس به رده می پیغه مبهردا بوو (ع) به پارچه یهک پیست بهری گرتبوو له پیغه مبهردا شیوه که لغانیکی بو دروست کردبوو، (انس) وتی: (ابو طلحة) پیاویکی دهست راست و تیر به هیژ بوو. لهو ره ژوه دا دوو یاسی که وانی شکاند، هر که پیاوی تیده پهری به لایدا و تیرخانی پی بووایه، پیغه مبهردا دهیفه رموو: (تیره کانت دانی بو (ابو طلحة)). پیغه مبهری خوا (ع) له گوشه یه که وه دهیروانیه خه لکه که، (ابو طلحة) دهیوت: ئه شی پیغه مبهری خوا، باوک و دایکم به فیدات بن، دهرمه که وه، نه بادا تیری له تیره کانی نهو بیباوه رانه بهرت بکه وی، گیانم به فیدای گیانت بی. (انس) وتی: بینیم به چاوی خووم و اعنیشه شی کچی بو بکر و (ام سلیم) خویان هه لکردوه به جوژی که خه لخال پییانم ده بینی، کونده ئاو له سه پرشتیان بوو دهیانگواسته وه، پاشان کونده که یان خالی ده کرده وه له دهمی جه نگاوه راندا، پاشان ده گه رانه وه پریان ده کرده وه، دیسان

ههاتنه وه خالیان ده کرده وه له ده می جه نگا وه راندا، دوو جار سی جار شمشیر ده دهستی (أبو طلحة) که و ته خوار وه له تاو نه وه که خه و زوری بو هینا بوو.
1083. عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ الْأَنْصَارِيَّةِ (Y) قَالَتْ: غَرَوْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ (E) سَعِ نَزَوَاتٍ، أَخْلَفَهُمْ فِي رِحَالِهِمْ، فَأَصْنَعُ لَهُمُ الطَّعَامَ، وَأُدَاوِي الْجَرْحَى، وَأَقُومُ عَلَى لَمْرَضَى. [البخاري -3600- مناقب ابي طلحة (t)]

(أم عطية الأنصارية) (Y) ده لی: له خزمه تی پیغه مبه ری خوادا (E) جهوت جار چووم بو غه زا له شوینی هه لندانیان و سه ریازگه ی دواوه ده مامه وه خوار دن بو دروست ده کردن، زامداره کانم تیمار ده کرد، چاودی ری نه خو شه کانم ده کرد.

(20) ریگری کردن له کوشتنی ژنان و مندالان له جه ننگه

1084. عَنْ ابْنِ عَمَرَ (t) قَالَ: وَجِدْتُ امْرَأَةً مَقْتُولَةً فِي بَعْضِ تَلِكِ الْمَغَازِي، نَهَى رَسُولُ اللَّهِ (E) عَنْ قَتْلِ النِّسَاءِ وَالصَّبِيَّانِ. [البخاري/ الجهاد/ 2852]
(عبدالله) کو ری (عمر) (Y) ده لی: له غه زایه که له غه زاکاندا ئافره تی کی کوژراو بینرا، نینجا پیغه مبه ری خوا (E) ریگری کرد له کوشتنی ژنان و مندالان.

(21) برینی دارخورماکانی دوژمن و سوتاندنیان

1085. عَنْ ابْنِ عَمَرَ (t): أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (E) قَطَعَ نَحْلَ بَنِي النَّضِيرِ وَحَرَّقَ لَهَا يَقُولُ حَسَانُ (t):

وَهَانَ عَلَى سَرَاةِ بَنِي لُؤَيٍّ حَرِيقٌ بِالْبُؤَيْرَةِ مُسْتَطِيرٌ
وَفِي ذَلِكَ نَزَلَتْ: ﴿مَا قَطَعْتُمْ مِنْ لِيْنَةٍ أَوْ نَزَعْتُمْ مِنْهَا فَائِمَةً عَلَىٰ أَسْوَابِهَا﴾
لآيَةٍ. [البخاري/ المغازي/ 2984]

(عبدالله) کو ری (ابن عمر) (Y) ده لی: پیغه مبه ری خوا (E) دارخورماکانی بنو النضیر) بری و سوتاندنی شی، له م باره یه وه حسان (شاعیری نیسلام) (t) ده لی:

وهان علی سراه بنی لوی حریق بالبویرة⁽¹⁾ مستطیر
به لای گه وه رهکانی (بنی لوی) وه ناسان بوو ئاگری له (بویرة)
که ویته وه ته شه نه بکات. هه ره له م باره یه وه نه م نایه ته ی سه ره وه هاته خوار وه

⁽¹⁾ البویرة: ناوی شوینی که له گه ره که وبانی بنو النضیر

که نه مه مانا که به تی: «هر دره ختیکی ته پرتان بری بییت یان وازتان لی هینا بییت و سه سه بنجی خوئی ماییت (له خه بیه ردا) به فه رمانی خوابووه و ویستی نه وی سه سه ره، تا تاوانباران و له سنوور دهر چووه کانی سه سه شوپ و خه جاله ت بکات».

(22) بردنی خواردن له خاکی دوزمنادا

1086- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَعْفَلٍ (t) قَالَ: أَصَبْتُ جِرَابًا مِنْ شَحْمِ يَوْمِ خَيْبَرَ، نَالَ: فَالْتَرَمْتُهُ، فَقُلْتُ: لِمَا أُعْطِيَ الْيَوْمَ أَحَدًا مِنْ هَذَا شَيْئًا، قَالَ: فَالْتَقْتُ فإِذَا سُولُ اللَّهِ (ع) مُتَبَسِّمًا. [بخاری/ الخمس/ 2984]

(عبدالله) کویری (مَعْفَل) (t) ده لئی: روژی (خه بیهر) هیزه به که به زم دوزیه وه «سه سه مگرت و وتم: نه مرپو له مه هیچ به شی که سه نادم. وتی: که لام کرده وه پیغه مبه ری خوام (ع) به زه رده خه نه وه بینی».

(23) حه لاکردنی ده سته که وه ته کانی جه ننگ تاییه ته به م نوممه ته وه

1087- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (t) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ع): ((عَرَا نَبِيٌّ مِنْ لَأَنْبِيَاءٍ، فَقَالَ لِقَوْمِهِ: لِمَا يُشْبِعُنِي رَجُلٌ قَدْ مَلَكَ بَضْعَ امْرَأَةٍ، وَهُوَ يُرِيدُ أَنْ يَنْبِيَّ بِهَا لِمَا يَبْنُ. وَلَا آخَرَ قَدْ بَنَى بُنْيَانًا وَلِمَا يَرْفَعُ سُقْفَهَا. وَلَا آخَرَ قَدْ اشْتَرَى غَنَمًا أَوْ خِلْفَاتٍ وَهُوَ مُنْتَظَرٌ وَلِدَامَا. قَالَ: فَقَرَأَ فَأَدْنَى لِلْقَرْيَةِ حِينَ صَلَاةِ الْعَصْرِ أَوْ قَرِيبًا مِنْ ذَلِكَ، فَقَالَ لِلشَّمْسِ: أَنْتِ مَأْمُورَةٌ وَأَنَا مَأْمُورٌ، اللَّهُمَّ احْبِسْهَا عَلَيَّ شَيْئًا، نَحْبِسَتْ عَلَيْهِ حَتَّى فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ، قَالَ: فَجَمَعُوا مَا غَنَمُوا، فَأَقْبَلَتِ النَّارُ لِتَأْكُلَهُ نَابَتْ أَنْ تَطْعَمَهُ، فَقَالَ: فَيَكُمُ الْغُلُولُ، فَلْيَبَايِعُنِي مِنْ كُلِّ قَبِيلَةٍ رَجُلٌ، فَبَايَعُوهُ لَنَصَقْتُ يَدَ رَجُلٍ بِيَدِهِ، فَقَالَ: فَيَكُمُ الْغُلُولُ، فَلْيَبَايِعُنِي قَبِيلَتَكَ، فَبَايَعْتُهُ، قَالَ: لَنَصَقْتُ بِيَدِ رَجُلَيْنِ أَوْ ثَلَاثَةٍ، فَقَالَ: فَيَكُمُ الْغُلُولُ، أَنْتُمْ غُلَلْتُمْ، قَالَ: فَأَخْرَجُوا لَهُ بَثْلَ رَأْسِ بَقْرَةٍ مِنْ ذَهَبٍ، قَالَ: فَوَضَعُوهُ فِي الْمَالِ، وَهُوَ بِالصَّعِيدِ، فَأَقْبَلَتِ النَّارُ نَأْكُلْتُهُ، فَلَمْ تَحُلْ الْغَنَائِمُ لِأَحَدٍ مِنْ قَبْلِنَا، ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى رَأَى ضَعْفَنَا رَعَجْرُنَا، فَطَيَّبَهَا لَنَا)). [البخاری/ الخمس/ 2956]

(أبو هريرة) (y) ده لئی: پیغه مبه ری خوا (ع) فه رموی: ((پیغه مبه ری له پیغه مبه ران غه زایه کی کرد و، به نوممه ته که بی وت: با پیاوئ شوینم نه که وی که شافره تیکی ماره کرد بی و، ویستی بی بیگویریتیه وه و هیشتا نه یگواستیته وه، هه وه ها که سیکی تریش که خانوویه کی کرد بیته وه و هیشتا سه سه نه گرت بی، به کیکی تریش که مه پ یا حوشتری ناوسی کپی بی و

چاوه پئی بی به چکه هی هه بی، فه رمووی: غه زا که هی کرد و کات نوژی عه سر یان هوروبه ری عه سر نژیکی گونده که بوبویه وه، به خوری فه رموو: تو نه رمانبه رداری و منیش فه رمانبه دارم، خواجه ماوه یه که هم خوره راگره بوم. خوره که هی بو راگیرا تاخوا سه ری خست، فه رمووی: ده سته که وه ته جه ننگه که یان یان کورده وه، ناگره ات بو نه وهی بیسوتینی که چی نه یسوتاند، بیغه مبه ره که فه رمووی: گزی کارت تان تیدایه، با له هر هوزیک که سی بی په یمانم بداتی، په یمان یان دایه، دهستی پی او یک لکا به دهستی وه، فه رمووی: گزی کارت تان تیدایه، با هوزه که ت هه مووی په یمانم بداتی، نینجا هوزه که په یمانی ایه: دهستی لکابه دهستی دووسی پی او ی هوزه که وه، فه رمووی: گزی به که له نیوه دایه، نیوه گزیتان کردوه، فه رمووی: به قه باره ی سه ره مانگایه که نالتون یان بو دهره ینا و خستیانه ناو نه وه ده سته که وه ته که له ده سته که دانرا بو، ناگره که سات و سوتاندی، ده سته که وه ته کانی شه پ بو که س حه لال نه کراوه له پیش نیوه، به لام چونکه خوی گه وره لاوازی و بیده سته لاتی نیوه ی بینیه، بو به حه لالی کردوه بو نیوه).

(24) ده سته که وه ته کانی جه ننگ

1088. عَنْ مُصْعَبِ بْنِ سَعْدٍ، عَنِ أَبِيهِ قَالَ: نَزَلَتْ فِي رُبْعِ آيَاتٍ : أَصَبْتُ سَيْفًا فَاتَى بِهِ النَّبِيُّ (ﷺ) فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ نَفَلْنِيهِ ، فَأَقَالَ (ضَعُهُ) مِنْ حَيْثُ حَدَّثْتَهُ)) ثُمَّ قَامَ فَقَالَ: نَفَلْنِيهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ ، فَقَالَ: ((ضَعُهُ)). فَقَامَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ نَفَلْنِيهِ، أَجْعَلْ كَمَنْ لَا غَنَاءَ لَهُ؟ فَقَالَ [لَهُ] النَّبِيُّ (ﷺ): ((ضَعُهُ مِنْ حَيْثُ حَدَّثْتَهُ)). قَالَ: فَنَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ ﴿يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَنْفَالِ قُلِ الْأَنْفَالُ لِلَّهِ وَالرَّسُولِ﴾ [الأنفال: 1].

(مصعب) کوری (سعد) له باوکییه وه ده لی: چوار نایه ت له باره مه وه ،ابه زیون، شمشیریکم دوزیه وه، هینام بو لای پیغه مبه ر (ع) عه رزم کرد: نه ی پیغه مبه ری خوا بیکه ره زیاده به شم له ده سته که وتی جه ننگ، پیغه مبه ر (ع) پی پی نه رموو: ((له کوئ هه لت گرتوه هه ره له وی دایب نیره وه)). پاشان هه ستم عه رزم کرد: نه ی پیغه مبه ری خوا بیکه ره زیاده به شم له ده سته که وتی جه ننگ. فه رمووی: (داینی) دیسانه وه هه ستم وتم: نه ی پیغه مبه ری خوا (ع) بیکه ره (زیاده به شم) له ده سته که وتی جه نگی. نایا هه ره که سی سه یرم ده کری که هیچ

سودیکی نه بووه له جه ننگه که دا؟ پیغه مبهه (ع) پیی فهرموو: ((له کوئی هه لت گرتوو هه له کوئی دایب نیروه)). (مصعب) ده لی: نه م نایه ته ی سه ره وه هاته خواره وه: که نه مه مانا که یه تی: ﴿ئهی محمد (ع) پرسیارت لی ده که ن دربارهی نه وه دست که وتانه ی به بن شهر ده ست نه که ون، تو بلی هه موو ده ست که وته کان سی خوا و پیغه مبهه ن)). (الانفال: 1)

(25) هیزه کان ده ست که وتی جه نگیان پی ده دری

1089- عَنْ ابْنِ عُمَرَ (t) قَالَ: بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ (ع) سَرِيَّةً اِلَى نَجْدٍ، نَخَّرَجْتُ فِيهَا، فَأَصَبْنَا اِبِلًا وَعَنْمًا، فَبَلَّغَتْ سُهْمَانًا اثْنَيْ عَشَرَ بَعِيرًا، وَنَقَلْنَا رَسُولَ اللَّهِ (ع) بَعِيرًا بَعِيرًا. [البخاري/ الخمس/ 2965]

(ابن عمر) (y) ده لی: پیغه مبهه ی خوا (ع) هیژیکی نار د بو (نه جد)، نیش له که لیاندا رویشتم، حوشت و مه ریکی زور بووه ده ست که وتان، به جو ری که پیشکی هه ره که مان دوانزه حوشت بوو، له سه رووی نه وه شه وه پیغه مبهه ی خوا (ع) یه کی حوشت ریکی تری پیداین.

(26) ده ست که وته کانی جه ننگ ده کرین به پینج پشک

1090- عَنْ ابْنِ عُمَرَ (t): أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (ع) قَدْ كَانَ يُنْقَلُ بَعْضُ مَنْ يَبْعَثُ بِنِ السَّرَايَا لِأَنْفُسِهِمْ خَاصَّةً، سِوَى قَسَمِ عَامَّةِ الْجَيْشِ، وَالْخُمْسُ فِي ذَلِكَ وَاجِبٌ كُلُّهُ. [البخاري/ الخمس/ 2966]

(ابن عمر) (y) ده لی: پیغه مبهه ی خوا (ع) ده ست که وتی جه نگی ده دا به هندی له وه هیزانه که ده یانار دن بو جه ننگ نه مه تاییه ت به وه هیزانه بوو، جگه به وه شه ی که له کوئی گشتی ده ست که وتی جه نگی سوپا که به ریان ده که وت، راجبه پینج یه که له هه موو نه وه ده ست که وته در بر کریت له پیش دابه شکردنی نه وه به خششه تاییه ته ی پیغه مبهه ی خوا (ع) له م پینج یه که نه بووه.

(27) چه ک و شه کی کوژ راو ده دری به بکوژ ه که

1091- عَنْ أَبِي قَتَادَةَ (t) قَالَ: خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ (ع) عَامَ حُنَيْنٍ، نَلَمَّا التَّقِيْنَا كَانَتْ لِلْمُسْلِمِينَ جَوْلَةٌ، قَالَ: فَرَأَيْتُ رَجُلًا مِنَ الْمُشْرِكِينَ قَدْ عَلَا رَجُلًا بِنِ الْمُسْلِمِينَ، فَاسْتَدْرَتْ اِلَيْهِ حَتَّى اَتَيْتُهُ مِنْ وِرَائِهِ فَضَرَبْتُهُ عَلَي حَبْلِ عَاتِقِهِ، اَقْبَلَ عَلَيَّ، فَضَمَّنِي ضَمًّا وَجَدْتُ مِنْهَا رِيحَ الْمَوْتِ، ثُمَّ اَدْرَكَهُ الْمَوْتُ فَأَرْسَلَنِي، نَلَحِقْتُ عُمَرَ بِنِ الْخَطَّابِ (t)، فَقَالَ: مَا لِلنَّاسِ؟ فَقُلْتُ: اَمْرُ اللَّهِ (U)، ثُمَّ اِنْ

لئاس رجعوا، وجلس رسول الله (ﷺ) فقال: ((مَنْ قَتَلَ قَتِيلًا لَهُ عَلَيْهِ بَيِّنَةٌ فَلَهُ سَلْبُهُ)). قَالَ: فَفَعَمْتُ فَقُلْتُ: مَنْ يَشْهَدُ لِي؟ ثُمَّ جَلَسْتُ، ثُمَّ قَالَ مِثْلَ ذَلِكَ، فَقَالَ: نَقَمْتُ فَقُلْتُ: مَنْ يَشْهَدُ لِي؟ ثُمَّ جَلَسْتُ، ثُمَّ قَالَ ذَلِكَ الثَّلَاثَةَ، فَفَعَمْتُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): ((مَا لَكَ يَا أَبَا قَتَادَةَ)). فَفَصَّصْتُ عَلَيْهِ الْقِصَّةَ، فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ: سَدَقَ يَا رَسُولَ اللَّهِ، سَلَبُ ذَلِكَ الْقَتِيلِ عِنْدِي، فَأَرْضِهِ مِنْ حَقِّهِ، وَقَالَ أَبُو بَكْرٍ لَصَدِيقِي (t): لَأَ مَا لِلَّهِ إِذَا، لَأَ يَعْمَدُ إِلَى أَسَدٍ مِنْ أَسَدِ اللَّهِ، يُقَاتِلُ عَنِ اللَّهِ وَعَنْ رَسُولِهِ (ﷺ)، فَيُعْطِيكَ سَلْبَهُ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): ((صَدَقَ، فَأَعْطِهِ إِيَّاهُ)). نَأْعَطَانِي، قَالَ: فَبِعْتُ الدَّرْعَ فَأَبْتَعْتُ بِهِ مَحْرَقًا فِي بَنِي سَلَمَةَ، فَإِنَّهُ لَأَوَّلُ مَالٍ نَأْتَلُّهُ فِي الْإِسْلَامِ. [بخاري/الخمس/ 2973]

(ابو قتادة) (t) ده لئ: سالی (حنین) له خزمه تی پیغهمبهری خوادا (ﷺ) چوین بؤ جه ننگ، کاتئ پووبه رووی (دورثمنان) بووینه وه موسلمانان توشی شله ژانی بوون، بینیم، وا پیاویک له بیباوه پان زال بووه به سه ره موسلمانیکدا، نیش سورامه وه به لایدا تا چوومه پشتیه وه و شمشیریکم داله رهگی لاملی، رووی تیکردم و گوشیمی به خویره وه، بوئی مردنم ئی به دی کرد، دوایی بهری دام و مرد، گه یشتمه وه به (عمری کوری خطاب) و (t) وتی: نه م خه لکه بووای لیها؟ وتم: فرهانی خوای گه ورهیه، پاشان خه لکی گه رانه وه، پیغهمبهری خوایش (ﷺ) دانیشتم و فره مووی: ((هرکه سئی کوژراویکی کوشتی و به لنگه یه کی هبئ له سهری نه و ا چهک و شمه که کی بو نه و که سه یه)) (ابو قتادة) ده لئ: هه ستام وتم: کی شایه تیم بؤ ده دا؟ پاشان دانیشتم، دیسان پیغهمبه ره (ﷺ) فره مووده کی دوویاره کرده وه. منیش هه ستام و وتم: کی شایه تیم بو ده دا؟ دیسان دانیشتمه وه، بؤ جاری سئی یه پیغهمبه ره (ﷺ) فره مووده کی دوویاره کرده وه. هه ستامه وه، پیغهمبهری خوا (ﷺ) فره مووی: ((نه وه چیه (ابو قتادة)؟ داستانه کهم بؤ گیرایه وه، یه کی له ناو خه لکه که دا ری: راست دهکات نهی پیغهمبهری خوا (ﷺ) چهک و شمه کی نه و کوژراوه لای نه، پازی بکه با بؤ من بیت. (ابو بکر الصدیق) (t) وتی: هرگیز نابئ نه وه بی، پیغهمبه ره نه وه ناکات که شیرئ له شیرانی خوا بجه ننگ له پیباو خواو پیغهمبه ره کهیدا و فیسته چهک و شمه که کی بدات به تو. پیغهمبهری خوا (ﷺ) فره مووی: ((راست دهکات بیده ره وه)). نه ویش پیی دامه وه، (ابو قتادة) ده لئ:

زیکه م فروشت و به پاره که ی باغیکم له (بنی سلمة) کړی. شه ویش به که م سامانی بوو که له نیسلامدا دستم بکه وی و کرد بیتم به مولکی خو م.

(28) چه ک و شه کی کوژاو به نیجه تهاد دهری به یه کی له بکوژان

1092- عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ (ت) أَنَّهُ قَالَ: بَيْنَا أَنَا وَأَقِفٌ فِي الصَّفِّ يَوْمَ بَدْرٍ، نَظَرْتُ عَنْ يَمِينِي [وَشِمَالِي] فَإِذَا أَنَا بَيْنَ غُلَامَيْنِ مِنَ الْأَنْصَارِ حَدِيثَةً سَنَاهُمَا، تَمَنَيْتُ لَوْ كُنْتُ بَيْنَ أَضْلَعٍ مِنْهُمَا، فَعَمَّرَنِي أَحَدُهُمَا فَقَالَ: يَا عَمُّ، هَلْ تَعْرِفُ أَبَا جَهْلٍ؟ قَالَ: قُلْتُ: نَعَمْ، وَمَا حَاجَتُكَ إِلَيْهِ يَا ابْنَ أَخِي؟ قَالَ: أُخْبِرْتُ أَنَّهُ بِسَبِّ رَسُولِ اللَّهِ (ع)، وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَنْ رَأَيْتُهُ لَأُفَارِقَ سَوَادِي سَوَادُهُ حَتَّى يَمُوتَ الْأَعْجَلُ مَنَا. قَالَ: فَتَعَجَّبْتُ لِذَلِكَ، فَعَمَّرَنِي الْآخَرُ، فَقَالَ مِثْلَهَا، قَالَ: لَنْمَ أَتَشَبُّ أَنْ نَظَرْتُ إِلَى أَبِي جَهْلٍ يَزُولُ فِي النَّاسِ، فَقُلْتُ: أَلَا تَرِيَانِ؟ هَذَا سَاحِبِكُمَا الَّذِي تَسْأَلَانِ عَنْهُ، قَالَ: فَأَبْتَدَرَاهُ فَضْرِبَاهُ بِسَيْفَيْهِمَا حَتَّى قَتَلَاهُ، ثُمَّ نُصِرْنَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ (ع) فَأَخْبَرَاهُ، فَقَالَ: ((أَيْكُمَا قَتَلْتَهُ)). فَقَالَ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا: أَنَا قَتَلْتُهُ، فَقَالَ: ((هَلْ مَسَحْتُمَا سَيْفَيْكُمَا)). قَالَا: لَأَ، فَنَظَرَ فِي السَّيْفَيْنِ، فَقَالَ: ((كُلَاكُمَا قَتَلْتَهُ)). وَقَضَى بِسَلْبِهِ لِمُعَاذِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ الْجَمُوحِ، وَالرَّجُلَانِ: مُعَاذُ بْنُ عَمْرٍو بْنِ الْجَمُوحِ، وَمُعَاذُ بْنُ عَفْرَاءَ. [البخاري/الخميس/ 2972]

(عبدالرحمن) کورې (عوف) (ت) ده لئ: له کاتیکدا که من له روژی به دردا ه ناو ریزی (جهنگاوهران) دا وه ستا بووم، به لای راست و چه پی خو مدا سه یرم کرد خو م بینیه وه له نیوان دوو میرد مندالی نه نصاری مه دینه یی تازه لاودا به ستاوم، ناواتم خواست که له نیوان دووانی له وانه به هیز تر دا بوما یه، به کیکیان چاوی لی دا گرتم و وتی: مامه نایا تو (ابو جهل) ده ناسی؟ وتم: به لئ کورې برام کارت چی یه پیی؟ وتی: هه و ا لم پی که یشتوه که جنیو به پیغه مبه ری خوا (ع) د ه دات سویند به و که سه ی گیانی منی به ده سته، نه گهر بییینم لاشه م ه لاشه ی ناترازی تا شه و که سه مان که زووتر نه جه لی هاتووه بمری. (عبد الرحمن) ده لئ: له و ه لو یسته سه رم سو پ ما. شه وی تریشیان چاوی لی دا گرتم و به مان قسه ی ها وه له که ی دوویاره کرده وه. ژوری نه خایاند تا سه یرم کرد وا (ابو جهل) له نیو خه لکه که دا دیت و ده چی و وتم: نایا ناییین؟ شه وه شه که سه یه که هه و ا لتان پرسی، (عبدالرحمن) ده لئ: هه لیا نکو تابه سه ری و ده ست پی شخه ریان کرد) به شم شیره کانیان که وتنه لی دانی تا کوشتیان، پاشان

نه رانه وه بو لای پیغه مبهری خوا (e) و هه واله که بیان پیگه یاند، پیغه مبهر (e) نه رمویی: ((کامتان کوشتی؟)) هه ریه که بیان وتی: من کوشتم، ئینجا فه رمویی: ((نایا شمشیره کانتان سپروه؟)) وتیان: نه خیر، سهیری هه ردوو شمشیره که ی کرد، فه رمویی: ((به لئی، هه ردوو کتان کوشتوتانه)). فه رمانی دا چهک و شمه که که ی أبو جهل بدری به (معاذ) کوپی (الجموح) و (معاذ) کوپی (عفراء) بوون.

(29) بیبهش کردنی جه نگاوه ره چهک و شمه کی کوژاوی دهستی خوئی

به ئیجهتهدای سه رکرده

1093. عَنْ عَوْفِ بْنِ مَالِكٍ (t) قَالَ: قَتَلَ رَجُلٌ مِنْ حَمِيرٍ رَجُلًا مِنَ الْعَدُوِّ، نَارَادَ سَلْبِهِ، فَمَنَعَهُ خَالِدُ ابْنُ الْوَلِيدِ (t)، وَكَانَ وَالِيًا عَلَيْهِمْ، فَأَتَى رَسُولَ اللَّهِ (e) عَوْفُ بْنُ مَالِكٍ فَأَخْبَرَهُ، فَقَالَ لَخَالِدٍ: ((مَا مَنَعَكَ أَنْ تُعْطِيَهُ سَلْبَهُ)). قَالَ: سَنَكْتُرُهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: ((ادْفَعْهُ إِلَيْهِ)). فَمَرَّ خَالِدٌ بِعَوْفٍ فَجَرَّ بِرِدَائِهِ، ثُمَّ نَالَ: هَلْ أُجِزْتُ لَكَ مَا ذَكَرْتَ لَكَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ (e)؟ فَسَمِعَهُ رَسُولَ اللَّهِ (e) نَاسْتَعْصِبَ فَقَالَ: ((لَا تُعْطِهِ يَا خَالِدُ، لَأُتْعَطِيَ يَا خَالِدُ، هَلْ أَنْتُمْ تَارِكُونَ لِي مَرَأِي؟ إِذَا مَاتَ مَثَلُكُمْ وَمَثَلُهُمْ كَمَثَلِ رَجُلٍ اسْتُرْعِيَ إِبِلًا أَوْ غَنَمًا، فَرَعَاهَا، ثُمَّ تَحَيَّنَ سَفِيهَا فَأَوْرَدَهَا حَوْضًا فَشَرَعَتْ فِيهِ، فَشَرِبَتْ صَفْوَهُ وَتَرَكَتْ كَدْرَهُ، فَصَفْوَهُ لَكُمْ كَدْرُهُ عَلَيْهِمْ)).

(عوف) کوپی (مالک) (t) ده لئی: که سییک له هوژی (حیمیر) پیاویکی له وژمن کوشت، ویستی چهک و شمه که که ی بیات، (خالد) ی کوپی (ولید) (t) که سه ریه رشتیان بوو نهیدایسه، (عوف) ی کوپی (مالک) هاته خزمه تی پیغه مبهری خوا و (e) هه واله که ی پیدای، پیغه مبهر (e) به (خالد) ی فه رموو: ((چی وای لی کردی نه و چهک و شمه که ی نه دهیتی؟))، (خالد) وتی: نه ی پیغه مبهری خوا (e) به زورم زانی، فه رمویی: ((بیدهری))، (خالد) دای به لای (عوف) دا و (عوف) عه پاکه ی پاکیشا، پاشان وتی: نایا به لیینه که ی خووم برده سه رکه وتم لای پیغه مبهر (e) سکالات له دهست ده که م؟ پیغه مبهری خوا (e) گوئی لی بوو، رقی هه لساو فه رمویی: ((نه ی خالد مهیده ری، نه ی خالد مهیده ری، نایا بو وازناهیین له سه رده سته ی هیزه کانه؟ نمونه ی ئیوه و نه وان دهک پیاوی وایسه، کراوه به شوانی برکه یهک حوشتتر و مه ر، نه ویش

هوانله وه پینئی تا کاتی ناودانیان، ئینجا ده یانباته سه ر گوماویک ناوه پروون و پا که که ده خونسه وه و لیلاوه که ی جئی دیلن، پروون و پا که که ی بو نیویه وه یله که ی شی بو سه ر کرده کانه).

(30) هه موو چه ک و شه کی کوژراو دهرئی به وه جه ننگاوه ره ی کوشتویه تی

1094. عَنْ سَلْمَةَ بِنِ الْأَكْوَعِ (t) قَالَ: غَرَوْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ (e) هَوَازِنَ، نَبِينَا نَحْنُ نَتَّصَحَى مَعَ رَسُولِ اللَّهِ (e)، إِذْ جَاءَ رَجُلٌ عَلَى جَمَلٍ أَحْمَرَ فَأَنَاخَهُ، ثُمَّ انْتَرَعَ طَلْقًا مِنْ حَقْبِهِ فَقَبِدَ بِهِ الْجَمَلَ، ثُمَّ تَقَدَّمَ يَتَعَدَّى مَعَ الْقَوْمِ، وَجَعَلَ يَنْظُرُ، رَفِينًا ضَعْفَةَ وَرَقَّةً فِي الظَّهْرِ وَبَعْضَنَا مُشَاةً، إِذْ خَرَجَ يَشْتَدُّ، فَأَتَى جَمَلَهُ فَأَطْلَقَ نِيْدَهُ، ثُمَّ أَنَاخَهُ وَقَعَدَ عَلَيْهِ فَأَثَرَهُ فَأَشْتَدَّ بِهِ الْجَمَلَ، فَاتَّبَعَهُ رَجُلٌ عَلَى نَاقَةٍ وَرَقَاءَ، نَالَ سَلْمَةَ: وَخَرَجْتُ أَشْتَدُّ، فَكُنْتُ عِنْدَ وَرِكِ النَّاقَةِ، ثُمَّ تَقَدَّمْتُ حَتَّى كُنْتُ عِنْدَ وَرِكِ الْجَمَلِ، ثُمَّ تَقَدَّمْتُ حَتَّى أَخَذْتُ بِخِطَامِ الْجَمَلِ فَأَنْخَسْتُهُ، فَلَمَّا وَضَعَ رُكْبَتَهُ فِي الْأَرْضِ اخْتَرَطْتُ سَيْفِي فَضَرَبْتُ رَأْسَ الرَّجُلِ فَنَدَرَ، ثُمَّ جِئْتُ بِالْجَمَلِ أَقْوَدَهُ، عَلَيْهِ حُلُّهُ وَسِلَاحُهُ، فَاسْتَقْبَلَنِي رَسُولُ اللَّهِ (e) وَالنَّاسُ مَعَهُ، فَقَالَ: ((مَنْ قَتَلَ لِرَجُلٍ)). قَالُوا: ابْنُ الْأَكْوَعِ، قَالَ: ((لَهُ سَلْبُهُ أَجْمَعُ)). [البخاري/ الجهاد/ 2886]

(سَلْمَةَ) كورپی (الأكوع) (t) ده لئی: له خزمه تی پیغه مبهری خوادا (e) جه نگی هه وازینمان کرد، کاتی ئیمه له خزمه تی پیغه مبهری خوادا (e) نانی چیشتنگاومان ده خوارد، پیاویک⁽¹⁾ به سه ر حوشتریکی سوره وه هات و چوکی به حوشتره که ی دادا، پاشان سیرمه یه کی چه رمی له پشتی خوئی دهره ینا و حوشتره که ی پی به سه وه، ئینجا هاته پیشه وه و دهستی کرد به نان خواردن هه گه له مه جلیسه که دا، که وته ته ماشا کردن، ئیمه ش جوړه لاوازی و شه که ته یه کمان پیوه دیار بوو له سواری و لاغ و له به پی رویشتنی هه ندیکیشمان، کابرا به را کردن رویشتن و حوشتره که ی کرده وه، پاشان یه خی حوشتره که ی داو سواری بوو، به توندی که وته لیخو پینی و حوشتره که ش که وته غاردان، یه کی به پیاوه کان له سه ر پشتی حوشتریکی بوئی می دوا ی که وت، (سَلْمَةَ) ده لئی: ئینجا منیش به را کردن شوینی که وتم، که ی شتمه که فه لی حوشتره بوړه مییه که، پاشان که ی شتمه که فه لی حوشتری (کابراکه)، لیئی چوومه پییش و لغاوی

⁽¹⁾ له بخاری دا مه به ست به پیاو، جه ننگاوه ریکه به بئ پیمانی پاراستن بیته ولاتی نیسلام.

Comment [20]: ئهم هه دیبه نوسراوه که لایبری.

حوشتره کهم گرت و یه خم دا، کاتی نه ژنوی خسته سهر زهوی، شمشیره کهم له کیلان دهرهینا و دام له سهری پیاوکه و سهری قرتا و کهوته خورای، پاشان حوشتره کهم به شوینم دا راکیشا، هه موو کهل و یهلی سه فهر و چه که کهی له سهر بوو، پیغه مبهری خوا (E) پیشوازی لیگردم خه لکانیکیش له خزمه تیدا بوون، نهرمووی: ((کئی نه و پیاوهی کوشت))، وتیان: (ابن الاکوع)، فهرمووی: ((هه موو چهک و شمه که کهی بو نه وه)).

(31) زیاده به خشیی له ده سته وتی جه ننگدا و دیل به دیل کردن

1095. عَنْ إِبَاسِ بْنِ سَلْمَةَ، عَنْ أَبِيهِ (t) قَالَ: غَزَوْنَا فِرَازَةَ وَعَلَيْنَا أَبُو بَكْرٍ (t)، أَمَرَهُ رَسُولُ اللَّهِ (E) عَلَيْنَا، فَلَمَّا كَانَ بَيْنَنَا وَبَيْنَ الْمَاءِ سَاعَةً أَمَرَنَا أَبُو بَكْرٍ فَمَرَسْنَا، ثُمَّ شَنَّ الْغَارَةَ فَوَرَدَ الْمَاءَ، فَقَتَلَ مَنْ قَتَلَ عَلَيْهِ وَسَبَى، وَأَنْظَرُ إِلَى مُنْقٍ مِنَ النَّاسِ فِيهِمُ الدَّرَارِيُّ، فَخَشِيتُ أَنْ يَسْبِقُونِي إِلَى الْجَبَلِ، فَرَمَيْتُ بِسَهْمٍ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْجَبَلِ، فَلَمَّا رَأَوْا السَّهْمَ وَقَفُوا، فَجِئْتُ بِهِمْ أَسْوَقَهُمْ وَفِيهِمْ امْرَأَةٌ مِنْ بَنِي فِرَازَةَ عَلَيْهَا قَشْعٌ مِنْ أَدَمٍ - قَالَ: الْقَشْعُ: النَّطْعُ - مَعَهَا ابْنَةٌ لَهَا مِنْ أَحْسَنِ لِعَرَبٍ، فَسَقْتُهُمْ حَتَّى أَتَيْتُ بِهِمْ أَبَا بَكْرٍ (t)، فَنَقَلَنِي أَبُو بَكْرٍ ابْنَتَهَا، فَقَدِمْنَا لِمَدِينَةَ وَمَا كَشَفْتُ لَهَا ثَوْبًا، فَلَقِينِي رَسُولُ اللَّهِ (E) فِي السُّوقِ، فَقَالَ: ((يَا سَلْمَةُ هَبْ لِي الْمَرَاةَ)). فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، [وَاللَّهِ لَقَدْ أَعْجَبْتَنِي وَمَا كَشَفْتُ لَهَا ثَوْبًا. ثُمَّ لَقِينِي رَسُولُ اللَّهِ (E) مِنَ الْعَدَدِ فِي السُّوقِ فَقَالَ لِي: ((يَا سَلْمَةُ، سَبِّ لِي الْمَرَاةَ لِلَّهِ أَبُوكَ)). فَقُلْتُ: هِيَ لَكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَوَاللَّهِ مَا كَشَفْتُ لَهَا ثَوْبًا، فَبَعَثَ بِهَا رَسُولُ اللَّهِ (E) إِلَى أَهْلِ مَكَّةَ، فَقَدَى بِهَا نَاسًا مِنَ الْمُسْلِمِينَ، كَانُوا أُسْرُوا بِمَكَّةَ.

(ایاس) کوری (سلمة) له باوکیه وه (t) دهلی: جهنگی (فرازة) مان کرد به نهرماندهیی (ابو بکر) (t) که پیغه مبهری خوا (E) کرد بوویه فهرمانده مان، کاتر مپیریکمان مابوو بگهینه ناو، (ابوبکر) فهرمانی پیداین دابه زین بو حه وانه وه، پاشان ابوبکر شالای برد و گه یشته سه رئاوکه، نه وهی کوشتی کوشتی و هی تریش به دیل گیران، سهیری کومه لی خه لکم ده کرد که ژماره یهک ئن و مندالیان تیدابوو، ترسی نه وهم بوو نه وان پیشم بکهون له گه یشتن به که ژه که، تیریکم خست بو نیوان نه وان و که ژه که، کاتی تیره که یان بینی وه ستان هاتم و پیشی خووم دان، ژنیکیان تیدابوو له (بني فزارة)، پو شاکیکئی چه رمی

به‌شی به‌سهرهاتی جه‌نگه‌کان (34)

به‌برداوو، کچی‌کی خویشی له‌گه‌لدا بوو که له جوانترین کچانی عه‌ره‌ب بوو، بی‌شی خۆم دان تا‌گه‌یاندنمه لای (ابو بکر) (t)، (ابو بکر) کچه‌که‌ی پی‌ به‌خشیم و هاتینه‌وه مه‌دینه به‌بی ئه‌وه‌ی پۆشاک‌ی لابه‌مه‌وه، پی‌غه‌مبه‌ری خوا (e) له بازاردا پی‌م گه‌یشت و فه‌رمووی: ((ئهی سَلْمَة)) ئه‌و ئافره‌ته ته‌سلیمی سن که)) و تم: ئهی پی‌غه‌مبه‌ری خوا (e) هه‌زم لی‌کردوه و پۆشاکم له‌سه‌ر دناوه، پاشان بۆ پۆژی دوا‌یی له بازاردا پی‌غه‌مبه‌ری خوا (e) گه‌یشت پی‌م، نه‌رمووی: ((ئهی سَلْمَة تو گیانی باوکت ئه‌و ئافره‌ته‌م ته‌سلیم که)) و تم: بۆ تو ئهی پی‌غه‌مبه‌ری خوا، به‌خوای گه‌وره پۆشاکیم لانه‌داوه‌ته‌وه، پی‌غه‌مبه‌ری خوا (e) ئه‌و کچه‌ی نارد بۆ خه‌لکی مه‌ککه، چه‌ند که سی‌کی له موس‌لمانان پی‌ نازاد کرد، که پی‌شتر له مه‌ککه به‌دیل گیرابوون.

(32) به‌شه‌کان و پی‌نج به‌کی ده‌ستکه‌وتی جه‌نگ

1096. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (t) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (e): ((أَيُّمَا قَرْيَةٍ أَتَيْتُمُوهَا رَأَقْتُمْ فِيهَا فَسَهْمَكُمْ فِيهَا، وَأَيُّمَا قَرْيَةٍ عَصَتِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فإِنَّ خُمُسَهَا لِلَّهِ رِسُولِهِ، ثُمَّ هِيَ لَكُمْ)).

(ابو هریره) (t) ده‌لی: پی‌غه‌مبه‌ری خوا (e) فه‌رموویه‌تی: ((هه‌ر گوندی یان شارێ) که (به‌بی جه‌نگ بچه‌ ناوی و تیایدا نیشته‌جێ بن، ئه‌وا به‌شتان نیا‌یدا وه‌کو به‌شی موس‌لمانانی تر (ع) ⁽¹⁾ وایه. هه‌رگوندیکیش سه‌ری‌چی نه‌رمانی خوا و پی‌غه‌مبه‌ره‌که‌ی بکات (هه‌رکات پرگارتان کرد) ئه‌وا پی‌نج به‌کی ده‌ستکه‌وته‌کانی بۆ خوا و پی‌غه‌مبه‌ری خوا ده‌بی، پاشان ئه‌وه‌ی که مایه‌وه (چوار به‌شه‌که‌ی تری) هی ئیوه‌یه)).

(33) چۆنی‌تی دابه‌شکردنی ئه‌و ده‌ستکه‌وته‌ی

که‌بی جه‌نگ ده‌ست که‌وتوو

1097. عَنْ مَالِكِ بْنِ أَوْسٍ قَالَ: أُرْسِلَ إِلَيَّ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ (t) فَجِئْتُهُ حِينَ نَعَالَى النَّهَارِ، قَالَ: فَوَجَدْتُهُ فِي بَيْتِهِ جَالِسًا عَلَى سَرِيرٍ مُفَضِّيًّا إِلَيَّ رُمَالَهُ، مُتَكِّنًا عَلَيَّ وَسَادَةً مِنْ أَدَمٍ، فَقَالَ لِي: يَا مَالُ، إِنَّهُ قَدْ دَفَّ أَهْلُ أُبَيَاتٍ مِنْ قَوْمِكَ، وَقَدْ

⁽¹⁾ ع: ئه‌و ده‌ستکه‌وته‌یه که ده‌ست موس‌لمانان ده‌که‌وی به‌ کشانه‌وه‌ی دوژمن که‌به‌بی شه‌ر ه‌جیی ده‌هیلن.

مَرَّتْ فِيهِمْ بِرَضْنِ، فَخَذَهُ فَاقْسَمَهُ بَيْنَهُمْ. قَالَ: قُلْتُ: لَوْ أَمَرْتُ بِهِذَا غَيْرِي. قَالَ: خُذْهُ يَا مَالُ. قَالَ: فَجَاءَ يَرْفَا فَقَالَ: هَلْ لَكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ فِي عَثْمَانَ وَعَبْدَ لِرَحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ وَالرُّبَيْيرِ وَسَعْدٍ؟ فَقَالَ عُمَرُ: نَعَمْ، فَأَذِنَ لَهُمْ، فَدَخَلُوا، ثُمَّ جَاءَ نَقَالَ: هَلْ لَكَ فِي عَبَّاسٍ وَعَلِيٍّ (Y) قَالَ: نَعَمْ. فَأَذِنَ لَهُمَا، فَقَالَ عَبَّاسٌ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَقْضِ بَيْنِي وَبَيْنَ هَذَا - وَذَكَرَ كَلَامًا - [قَالَ:] فَقَالَ الْقَوْمُ: أَجَلٌ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، فَأَقْضِ بَيْنَهُمْ وَأَرْحَهُمْ، فَقَالَ مَالِكُ بْنُ أَوْسٍ: يُخَيَّلُ إِلَيَّ أَنَّهُمْ قَدْ كَانُوا نَدَمُوهُمْ لِذَلِكَ. فَقَالَ عُمَرُ: اتَّئِدَا، أَنَشِدُكُمْ بِاللَّهِ الَّذِي يَأْتِيهِ تَقْوَمُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ: تَعْلَمُونَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (E) قَالَ: ((لَا تُورَثُ، مَا تَرَكَنَا صَدَقَةً))؟ قَالُوا: نَعَمْ، ثُمَّ قَبِلَ عَلَى الْعَبَّاسِ وَعَلِيٍّ (Y) فَقَالَ: أَنَشِدُكُمْ بِاللَّهِ الَّذِي يَأْتِيهِ تَقْوَمُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ: اتَّعْلَمَانِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (E) قَالَ: ((لَا تُورَثُ، مَا تَرَكَنَا صَدَقَةً))؟ قَالَا: نَعَمْ، فَقَالَ عُمَرُ: إِنَّ اللَّهَ جَلَّ وَعَزَّ كَانَ خَصَّ رَسُولَهُ (E) بِخَاصَّةٍ لَمْ يُخَصَّصْ بِهَا حَدًّا غَيْرُهُ، قَالَ: ﴿مَا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ مِنْ أَهْلِ الْقُرَى فَلِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ﴾ - مَا دَرِي هَلْ قَرَأَ الْآيَةَ الَّتِي قَبْلَهَا أَمْ لَنَا - قَالَ: فَاقْسَمَ رَسُولُ اللَّهِ (E) بَيْنَكُمْ أَمْوَالَ بَنِي النَّضِيرِ، فَوَاللَّهِ مَا اسْتَأْثَرَ عَلَيْكُمْ وَلَا أَخَذَهَا دُونَكُمْ، حَتَّى بَقِيَ هَذَا الْمَالُ، نَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ (E) يَأْخُذُ مِنْهُ نَفَقَةَ سَنَةٍ، ثُمَّ يَجْعَلُ مَا بَقِيَ أَسْوَدَ الْمَالِ، ثُمَّ نَالَ: أَنَشِدُكُمْ بِاللَّهِ الَّذِي يَأْتِيهِ تَقْوَمُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ: اتَّعْلَمُونَ ذَلِكَ؟ قَالُوا: نَعَمْ، ثُمَّ نَشَدَ عَبَّاسًا وَعَلِيًّا بِمِثْلِ مَا نَشَدَ بِهِ الْقَوْمُ: اتَّعْلَمَانِ ذَلِكَ؟ قَالَا: نَعَمْ، قَالَ: فَلَمَّا تُوُفِّيَ رَسُولُ اللَّهِ (E) قَالَ أَبُو بَكْرٍ (T): أَنَا وَلِيُّ رَسُولِ اللَّهِ (E)، فَجِئْتُمَا تَطْلُبُ مِيرَاتِكُمْ مِنْ ابْنِ أَخِيكَ، وَيَطْلُبُ هَذَا مِيرَاثَ امْرَأَتِهِ مِنْ أَبِيهَا. فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ: نَالَ رَسُولُ اللَّهِ (E): ((مَا تَرَكَنَا صَدَقَةً)) فَرَأَيْتُمَا كَاذِبًا آتَمًا غَادِرًا خَائِنًا، وَاللَّهِ يَعْلَمُ إِنَّهُ لَصَادِقٌ بَارٌّ رَاشِدٌ تَابِعٌ لِلْحَقِّ. ثُمَّ تُوُفِّيَ أَبُو بَكْرٍ وَأَنَا وَلِيُّ رَسُولِ اللَّهِ (E) وَوَلِيُّ أَبِي بَكْرٍ، فَرَأَيْتُمَا كَاذِبًا آتَمًا غَادِرًا خَائِنًا، وَاللَّهِ يَعْلَمُ نَبِيٌّ لَصَادِقٌ بَارٌّ [رَاشِدٌ] تَابِعٌ لِلْحَقِّ، فَوَلِيَّتُهَا ثُمَّ جِئْتَنِي أَنْتَ وَهَذَا، وَأَنْتُمَا جَمِيعٌ أَمْرُكُمْمَا وَاحِدٌ فُقُلْتُمَا: ادْفَعْهَا إِلَيْنَا، فَقُلْتُمْ: إِنْ شِئْتُمْ دَفَعْتُمَا إِلَيْكُمَا، عَلَى أَنَّ مَلِكُمْمَا عَهْدَ اللَّهِ أَنْ تَعْمَلَا فِيهَا بِالَّذِي كَانَ يَعْمَلُ رَسُولُ اللَّهِ (E)، فَأَخَذْتُمَا ذَلِكَ، قَالَ: أَكْذَلِكُ؟ قَالَا: نَعَمْ، قَالَ: ثُمَّ جِئْتُمَا لِقَضِي بَيْنَكُمَا؟ وَلَا وَاللَّهِ لَأَقْضِي بَيْنَكُمَا بِغَيْرِ ذَلِكَ حَتَّى تَقْوَمَ السَّاعَةُ، فَإِنْ عَجَزْتُمَا عَنْهَا فَرُدَّاهَا إِلَيَّ.

البخاري/ الخمس/ 2927

(مالك) كورپی (اوس) دهلی: (عمر) كورپی (الخطاب) نارديبوی به دوامدا، خور به رزبويه وه هاتم بولای: بينيم وا له ماله كهيدا له سه ره سه رینکی دارخورما، انيشتوه و شانی داداوه له سه ره سه رینکی پیست، پیی وتم: ئهی مال و واته لهی مالک): چهند مالی له قه ومه كهت هاتبوون بولام، فه رمانم دا شتیکی كه میان بدنی، بیبه بویان به شی بکه به سه ریاند، (مالك) دهلی وتم: خورگه ئه وه نه رمانهت به سه ره كه سیکی تردا بدایه، وتی: ئهی (مال) هه لیگره بیبه، (مالك) دهلی: له وکاته دا ده رگاوانه که هی هات و وتی: ئهی پیشه وای باوه رداران، ئایا کاریکت هه یه به (عثمان) و (عبدالرحمن) كورپی (عوف) و (زبیر) و (سعد)؟ (عمر) وتی: به لی، مؤله تی دان و هاتنه ژوره وه، پاشان هاته وه و وتی: ئایا نیشته هه یه به (عباس) و (علي)؟ عمر: وتی به لی، مؤله تی دان، (عباس) وتی: ئهی پیشه وای باوه رداران دادوهری بکه له نیوان من و ئه مه دا - قسه یه کی کرد - خه لکه که وتیان به لی ئهی پیشه وای باوه رداران، دادوهریان بکه و رزگاریان بکه. (مالك) كورپی (اوس) وتی: هات به خه یالمدا که ئه وانه بولئو مه به سه ته نیوابوونیان. (عمر) وتی: له سه ره خور بن، سویندتان ددهم، به وه خوایه ی که ناسمان و زهوی به خواستی ئه وه وستاون، ئایا ده زانن که پیغه مبه ری خوا (E) فه رموویه تی: ((ئیمه میراتیمان لئ نابری، ئه وه ی له پاش خومان به جیی دیلین ده کریته خیر))؟ هه موو وتیان: به لی، پاشان پرویکرده (عباس) و (علي) وتی: سویندتان ددهم به وه خوایه ی که ناسمان و زهوی به خواستی ئه وه وستاون، ئایا ده زانن که پیغه مبه ری خوا (E) فه رموویه تی: ((ئیمه میراتیمان لئ نابری، ئه وه ی له پاش خومان به جیی دیلین ده کریته خیر)). وتیان: به لی، (عمر) وتی: خوای گه وه و بالادست پیغه مبه ری خوای (E) تاییه تمه ند کردوه به تاییه تمه ندیه که وه که به که سی تری نه داوه، وتی: ئه م ئایه تانه ی خوینده وه که ئه مه واتا که یانه: ﴿ئهو دستکه وتانه ی، خوا به خشی به پیغه مبه ره که ی له خه لکی دیه ات، ئه وه خوا بریاری له سه رداوه که بول خوا و بول پیغه مبه ره...)).

نازانم ئایا ئایه ته که ی پیش ئه م ئایه ته ی خوینده وه یان نا - وتی: پیغه مبه ری خوا (E) مال و سامانی (بنو النضیر) ی دابه شکرد له نیوانتاند، به خوا زولمی لیته کردوون و فه زلی که سی نه داوه به سه رتاند و بی نیوش ره ی نه گرتوه بول خوی، به جورئ که ئه وه سامانه لیی مایه وه، پیغه مبه ری خوا

(ع) بزئوی سالیکی لی هه لده گرت، پاشان نه وهی که مایه وه حیسابی هه موو سامان و ماله که ی تری بؤ کرد، پاشان وتی: سویندتان ددهم به و خوییه که ناسمان و زهوی به خواستی نه و وه ستاون نایا نه مه ده زانن؟ هه موو وتیان: به لی. پاشان هه مان سویندی (عباس) و (علی) دا که به خه لکه که ی وت: نایا نه مه ده زانن؟ هه ردو وکیان وتیان: به لی. (عمر) وتی: کاتی که پیغه مبهری خوا (ع) وه فاتی کرد، (ابو بکر) (ت) وتی: من جیگه داری پیغه مبهری خوا (ع) نیوه به جووته هاتن تو داوای میراتی برازاکه تت ده کرد، نه ویش هات و داوای بیراتی ژنه که یی ده کرد له باوکی، (ابوبکر) وتی: پیغه مبهری خوا (ع) نه رموویه تی: ((نیمه میراتیمان لینابری، نه وهی له پاش خومان به جیی دیلین ده کریته خییر))، نیوهش واتان زانی که (ابو بکر) درؤزنه و تاوانبار و سته مکاریکی گزی کاره، خوا ده زانی که نه و (ابوبکر)، راستگؤ و به وه فا و ژیر ر دانا و شوینکه وه تی راستی بوو، پاشان (ابو بکر) کؤچی دوابی کرد و منیش جیگری پیغه مبهری خوا (ع) و ابوبکر بووم، منیشتان به درؤزن و تاوانبار و سته مکاریکی گزی کار هاته پیش چاو، خوا ده زانی من راستگؤ و به وه فام و شوینکه وه تی حه قم، بوومه جیگه دار پاشان تو و نه مه هاتنه لام نیوه یه که بوون ر یه که نیشتان هه بوو، و تتان: نه و میراته بده به نیمه، وتم: نه گهر بتانه وی نه دیدم به نیوه، به لام به مه رجی په یمانی خوا به سه رتانه وه بی که پیغه مبهری خوا (ع) چی لیکردوه، نیوهش هه روای لینکه ن، له سه ر نه و به لینه وه رتان گرت، (عمر) وتی: نایا وایه؟ به جووته وتیان: به لی. وتی: نیسته هاتوون بؤ دم دادوهی بکه م له نیوانتانا، نه به خوای گه وره هه رگیز به بی نه و په یمان و بریاره دادوهی تان ناکه م تا پوژی قیامت دی، نه گهر ناتوانن نه و به لین و بریاره به نه سه ر نه و سامانه بگیرنه وه بؤم.

1098 - عَنْ عَائِشَةَ (y): أَنَّ فَاطِمَةَ (y) بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ (ع) أَرْسَلَتْ إِلَى بِي بَكْرِ الصَّدِيقِ (t) تَسْأَلُهُ مِيرَاثَهَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ (ع)، مِمَّا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَيْهِ بِالْمَدِينَةِ وَقَدْكَ وَمَا بَقِيَ مِنْ خُمْسِ خَيْبَرَ، فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ (t): إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ (ع) قَالَ: ((لَا نُورَثُ، مَا تَرَكْنَا صَدَقَةً، إِمَّا يَأْكُلُ آلُ مُحَمَّدٍ (ع) فِي هَذَا لِمَالٍ)). وَإِنِّي وَاللَّهِ لَأُغَيِّرُ شَيْئًا مِنْ صَدَقَةِ رَسُولِ اللَّهِ (ع) عَنْ حَالِهَا الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهَا فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ (ع)، وَلَأَعْمَلَنَّ فِيهَا بِمَا عَمِلَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ

(ع). فَأَبَى أَبُو بَكْرٍ أَنْ يَدْفَعَ إِلَى فَاطِمَةَ (Y) شَيْئًا، فَوَجَدَتْ فَاطِمَةَ عَلَى أَبِي بَكْرٍ فِي ذَلِكَ، قَالَ: فَهَجَرْتُهُ فَلَمْ تَكَلِّمُهُ حَتَّى تُوفِّيتِ، وَعَاشَتْ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ (ع) سِنَةً أَشْهَرُ، فَلَمَّا تُوفِّيتِ دَفَنَهَا رُوجَهَا عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ (T) لَيْلًا، وَلَمْ يُؤَدِّنْ بِهَا بَا بَكْرٍ، وَصَلَّى عَلَيْهَا عَلِيُّ، وَكَانَ لِعَلِيِّ مِنَ النَّاسِ وَجْهَةٌ حَيَاةَ فَاطِمَةَ (Y)، فَلَمَّا تُوفِّيتِ اسْتَنْكَرَ عَلِيُّ (T) وَجُوهَ النَّاسِ، فَالْتَمَسَ مُصَالِحَةَ أَبِي بَكْرٍ (T) مَبَايَعَتَهُ، وَلَمْ يَكُنْ بِأَبِيعِ تِلْكَ الْأَشْهُرِ، فَأَرْسَلَ إِلَى أَبِي بَكْرٍ: أَنْ أَتِنَا، وَلَا يَأْتِنَا بَعَكَ أَحَدٌ - كَرَاهِيَةَ مُحَضَّرِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ (T) - فَقَالَ عُمَرُ لِأَبِي بَكْرٍ: وَاللَّهِ لَأَا تَدْخُلُ عَلَيْهِمْ وَحَدَّكَ، فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ: وَمَا عَسَاهُمْ أَنْ يَفْعَلُوا بِي، [إِنِّي] وَاللَّهِ أَتَيْتُهُمْ. فَدَخَلَ عَلَيْهِمْ أَبُو بَكْرٍ فَتَشَهَّدَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ، ثُمَّ قَالَ: إِنَّا قَدْ عَرَفْنَا يَا بَا بَكْرٍ فَضِيلَتَكَ وَمَا أَعْطَاكَ اللَّهُ، وَلَمْ نَنْفُسْ عَلَيْكَ خَيْرًا سَأَقَهُ اللَّهُ إِلَيْكَ، وَكَوْنُكَ سَتَبِدَدْتَ عَلَيْنَا بِالْأَمْرِ، وَكُنَّا نَحْنُ نَرَى لَنَا حَقًّا لِقَرَابَتِنَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ (ع)، فَلَمْ يَزَلْ يَكَلِّمُ أَبَا بَكْرٍ حَتَّى فَاضَتْ عَيْنَا أَبِي بَكْرٍ، فَلَمَّا تَكَلَّمَ أَبُو بَكْرٍ قَالَ: وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لِقَرَابَةِ رَسُولِ اللَّهِ (ع) أَحَبُّ إِلَيَّ أَنْ أَصِلَ مِنْ قَرَابَتِي، وَأَمَّا الَّذِي شَجَرَ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ مِنْ هَذِهِ الْأَمْوَالِ فَأِنِّي لَمْ أَلْ فِيهَا عَنِ الْحَقِّ، وَلَمْ أَتْرُكْ أَمْرًا آيَتُ رَسُولِ اللَّهِ (ع) يَصْنَعُهُ فِيهَا إِلَّا صَنَعْتُهُ. فَقَالَ عَلِيُّ لِأَبِي بَكْرٍ: مَوْعِدُكَ لِعَشِيَةِ اللَّيْلِ، فَلَمَّا صَلَّى أَبُو بَكْرٍ صَلَاةَ الظُّهْرِ رَفِيَ عَلَى الْمَنْبِرِ، فَتَشَهَّدَ، وَذَكَرَ شَأْنَ عَلِيٍّ (T) وَتَخَلَّفَهُ عَنِ الْبَيْعَةِ، وَعُدْرَهُ بِالَّذِي اعْتَدَرَ إِلَيْهِ ثُمَّ اسْتَغْفَرَ. وَتَشَهَّدَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ (T) فَعَظَّمَ حَقَّ أَبِي بَكْرٍ، وَأَنَّهُ لَمْ يَحْمَلْهُ عَلَى الَّذِي صَنَعَ نَفَاسَةً عَلَى أَبِي بَكْرٍ، وَلَا إِنْكَارًا لِلَّذِي فَضَّلَهُ اللَّهُ (U) بِهِ، وَلَكُنَّا كُنَّا نَرَى لَنَا فِي الْأَمْرِ نَصِيبًا فَاسْتَبَدَّ عَلَيْنَا بِهِ، فَوَجَدْنَا فِي أَنْفُسِنَا. فَمَسَّرَ بِذَلِكَ الْمُسْلِمُونَ، وَقَالُوا: أَصَبَتْ، فَكَانَ الْمُسْلِمُونَ إِلَى عَلِيٍّ (T) قَرِيبًا حِينَ رَاجَعَ الْأَمْرَ بِالْمَعْرُوفِ.

[البخاري/ المغازي/ 3998]

عائشة (Y) ده لئ: (فاطمة) (Y) کچی پیغهمبهری خوا (ع) نارديه لای (أبو بكر الصديق) (T) داواى به شه ميراتی خوئی ده کرد له وه که پیغهمبهری خوا (ع) به حیى هیشتوه، له وه که خوا کردبوویه ده سته وتی له مه دینه و (فدک) و شه وهی له پینج یه کی (خیر) مابوویه وه. (أبو بكر) (T) وتی: پیغهمبهری خوا فه رموویه تی: ((ئیمه میراتیمان لی ناگری، شه وهی له پاش خومان به جیئی دئین ده کریت به خیر))، بنه ماله ی محمد (ع) له و سامانه

ه.خون (واته بیت المال) به خوا منیش هیج شتی ناگوپم له خیر و خیراتی بیغهمبهری خوا (E)، له سه رده می پیغهمبهری خوا (E) هه رچون بووه ده بی سه روا بمینتی، پیغهمبهری خوا (E) چونی به ش کردوه منیش سه روا به شی ه.که م بویه (ابو بکر) (t) هیج شتیکی نه دا به (فاطمه)، له سه ر نه وه (فاطمه) ه (ابو بکر) زویر بوو، قسه ی لیدابری و هاتوو چوی نه کرد تا کوچی دواپی کرد. دوا ی پیغهمبهری خوایش (E) شهش مانگ ژیا، کاتی که کوچی دواپی کرد (علی) کورپی (ابو طالب) ی (t) میردی به شه و نه سپه رده ی کرد، (ابو بکر) یشی ناگادار نه کرد، (علی) خوی نوژی له سه ر کرد، (علی) جیا له خه لکی تر هؤکار و بیانوی خوی هه بوو له به یعهت نه دان به (ابو بکر) (t) که (فاطمه) بوو (y)، کاتی که (فاطمه) (y) کوچی دواپی کرد، (علی) (t) بیننی که و خساری خه لکی له ناستیدا گوپاوه، له دوا ی نه وه وه (علی) داوا ی ناشته وایی کرد له (ابو بکر) (t) به به یعهت پیدانی که نه و چهند مانگه ی ژیانی (فاطمه) (y) (علی) په یمانی جینشینی نه دا بوو به (ابو بکر) (t)، ناردی بو لای (ابو بکر) که: بی بو لامان به لام که سی ترت له گهل نه بی، هزی نه ده کرد (عمر) کورپی (خطاب) (t) ناماده بی نه با دا ده رگای گله یی بکریته وه، (عمر) به (ابو بکر) وت: سویند به خوا به ته نها ناچیت بو لایان، (ابو بکر) وتی: گویا ده بی چیم له گهل بکن به خوا ده چم بو لایان، (ابو بکر) چوو بو لایان (علی) کورپی (ابو طالب) به دروشمی شاهه توومان دهستی کرد به گفتوگو و ئینجا وتی: نه ی (ابو بکر) ئیمه نه جیبی و ریژی توومان زانیوه نه و به هره یه ش که خوا پیی به خشویوت هه رگیز هه سودیمان پی نه بردویت له سه ر نه وه که خوا پیی اویت، به لام تو به سه ر به خو هم کارهت کرد، ئیمه له بهر نزیکیمان له (محمد) بیغهمبهری خوا وه (E) و امان ده بیننی که مافیکمان هه یه، به رده وام بوو له سه کردن له گهل (ابو بکر) تا چاوانی (ابو بکر) پر بوو له فرمیسک، کاتی (ابو بکر) که وته قسه کردن، وتی: سویند به وه ی گیانی منی به دهسته، دلنه وایی کردنی خزمه کانی پیغهمبهری خوا (E) لامه بهست تره تا خزمه کانی خو م، به لام نه و نا کوکیه ی که له نیوان من و ئیوه دا دروست بووه له سه ر مال و سامانه هه راستیدا من له حه ق لام نه دا وه، هیج فه رمانیکم پشت گوئی نه خستوه که بیغهمبهری خوا (E) له و سامانه دا کرد بیی، به لکو منیش هه ر نه وه م دا وه،

به شی به سه راهاتی جه ننگه کان (34)

(علي) به (أبو بكر) ی وت: کاتمان دوانیوه پڑییت بؤ په یمان به ستن. کاتن (أبو بكر) نویژی نیوه پڑی کرد چووه سهر دوانگه و شایه توومانی هیئا و وتی (لا اله الا الله محمد رسول الله). نینجا باسی (علي) (t) کرد که هوی چی بوو، و له به یمان دان دواکه و تووه، نهو عوزره ی قویول کرد که هیئا یه وه و داوای بیخوش بوونی گوناھی بؤ کرد. (علي) کوری (أبو طالب) یش (t) شایه توومانی نیئا و هاته گؤ و پیزی ته واری دانا بؤ مافی (أبو بكر) (t) ، وتی نه وه ی که وای لیگردین نه وه هه لوئیستان بین چه سودی بردن نه بوو به (أبو بكر) وه یان نکولی کردن نه بوو به رانبر به و پیله و پایه یه که خوی گه وره به (أبو بكر) ی (t) داوه، به لام نیمه و امان ده بینی که به شیکمان هه یه و نهو به سه ره خوی و بی پرسینه وه نه م کاره ی کرد، شتیک له دلماندا دروست بوو، بوسولمانه کانیش دلخوش بوون به هه لوئیسته که ی و وتیان: پیکاوته، هه ره که (علي) (t) به خویدا چوویه وه بوسولمانانیش پرویان تیکرده وه.

1099. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (t): أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (e) قَالَ: ((لَنَا يَفْتَسِمُ وَرَثَتِي بِئَارًا، مَا تَرَكْتُ بَعْدَ نَفَقَةِ نِسَائِي وَمَوْوَنَةِ عَامِلِي فَهُوَ صَدَقَةٌ)). [البخاري/ الوصايا/ 2624]

(أبو هريرة) (t) ده لی: پیغه مبهری خوا (e) فهرموویه تی: ((میرات گرانم ناکه دیناری بهش ناکهن له نیوانیاندا، نه وه ی به جیم هیشتووه له پاش بزوی خیزانه کانم و نهو که سه ییش که ئیشوکاری بؤ کردووم ده کریتته خیر بؤ بوسولمانان)).

(34) پشکی سوار و پیاده

1100. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍ (t): أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (e) قَسَمَ فِي النَّقْلِ لِفَرَسٍ سَهْمَيْنِ وَلِلرَّجُلِ سَهْمًا.

(عبدالله) کوری (عمر) (y) ده لی: پیغه مبهری خوا (e) ده سته که وتی جهنگی دابهش کرد، دوو پشک بؤ نه سپ و یهک پشک بؤ پیاده.

(35) پشکی ژنان " له ده سته که وتی جه نگدا بیبهش نابن

1101. عَنْ يَزِيدَ بْنِ هُرَيْرٍ: أَنَّ نَجْدَةَ كَتَبَتْ إِلَى ابْنِ عَبَّاسٍ يَسْأَلُهُ عَنْ خُمْسِ خِلَالٍ؟ فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: لَوْلَا أَنْ أَكْثَمَ عَلِمَا مَا كَتَبْتُ إِلَيْهِ، كَتَبَ إِلَيْهِ نَجْدَةُ: أَمَا

بَعْدُ، فَأَخْبِرْنِي: هَلْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) يَغْرُؤُ بِالنِّسَاءِ؟ وَهَلْ كَانَ يَضْرِبُ لَهُنَّ بِسَهْمٍ؟ وَهَلْ كَانَ يَقْتُلُ الصَّبِيَّانَ؟ وَمَتَى يَنْقُضِي يُثْمُ الْيَتِيمَ؟ وَعَنِ الْخُمْسِ لِمَنْ نُو؟ فَكَتَبَ إِلَيْهِ ابْنُ عَبَّاسٍ: كَتَبْتَ تَسْأَلُنِي: هَلْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) يَغْرُؤُ بِالنِّسَاءِ؟ وَقَدْ كَانَ يَغْرُؤُ بِهِنَّ، فَيُدَاوِيْنَ الْجَرْحَى وَيُحْدِثُ مِنَ الْغَنِيْمَةِ، وَأَمَّا بِسَهْمٍ لَمْ يَضْرِبْ لَهُنَّ. وَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) لَمْ يَكُنْ يَقْتُلُ الصَّبِيَّانَ، فَلَا تَقْتُلُ الصَّبِيَّانَ. كَتَبْتَ تَسْأَلُنِي: مَتَى يَنْقُضِي يُثْمُ الْيَتِيمَ؟ فَلَعْمَرِي إِنْ الرَّجُلَ لَتَنْتَبِتَ لِحَيْثُهُ وَإِنَّهُ ضَعِيفُ الْأَخْذِ لِنَفْسِهِ، ضَعِيفُ الْعَطَاءِ مِنْهَا، فَإِذَا أَخَذَ لِنَفْسِهِ مِنْ صَالِحٍ مَا يَأْخُذُ لِنَاسٍ فَقَدْ ذَهَبَ عَنْهُ الْيَتِيمُ. وَكَتَبْتَ تَسْأَلُنِي عَنِ الْخُمْسِ لِمَنْ هُوَ؟ وَإِنَّا كُنَّا نَقُولُ: نُونًا، فَأَبَى عَلَيْنَا قَوْمُنَا ذَلِكَ.

(يزيد) كورې (هرمن) ده لئ: (نجدة) ناوئ نامه ی نووسیوو بو (ابن عباس) ر پرساری پینج شتی لی کردیوو؟ (ابن عباس) ده لئ: نه گهر له بهر نه وه له بوايه که زانستی ده شارمه وه وه لآم بو نه ده نووسی، (نجدة) بوئ نووسیوو: به پاشان: ناگدارم بکه، نایا پیغه مبهری خوا (ﷺ) ژنی به شداری جه ننگ ده کرد؟ وه نایا له ده دستکوتی جه نگی پشکی دهدانئ؟ وه نایا له جه نگدا مندالانی ده کوشت؟ وه که ی هه تیو له هه تیوی ده که وئت؟ وه پینج یه که بو کییه؟ (ابن عباس) بوئ نووسیوه وه: نووسیوته و ده پرسیت: که نایا پیغه مبهری خوا جه نگی ده کرد به ژنان؟ به لئ جه نگی پیده کردن، زامداریان نیمارده کرد و شتیکی که میشیان ده درایه له ده دستکوتی جه نگی، به لآم به بشک بوئ دانه نابوون، پیغه مبهری خوا هه رگیز مندالانی نه ده کوشت، تویش مندالان مه کوژه، ده پرسیت: که ی هه تیو له هه تیوی ده که وئ؟ به گیانی خوُم نه ندئ کات پیواو ریشیشی دهر دئ و هیشتا هه ر لاوازه ناتوانئ مافی خوئ بستینئ و ناشتوانئ هیچ به خشنده یی که ی هه بئ، جا هه رکه توانی به شی خوئ به چاکه ده ست بجات وه که وه خه لکه ی تر نه وه هه تیویه که ی نامیئ، ده پرسیت، پینج یه که بو کی یه؟ جا نه گهرچی ئیمه ی (خرمانی پیغه مبهری) هه مانووت که بو ئیمه یه، به لآم قه ومه که مان نه وه ی پی نه داین و (وتیان بو هرزه وه ندی گشتی یه).

(36) نازاد کردنی دیل

1102- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (t) قَالَ: بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ (e) خَيْلًا قَبِيلَ نَجْدٍ، نَجَعَتْ بِرَجُلٍ مِنْ بَنِي حَنِيفَةَ يُقَالُ لَهُ: ثُمَامَةُ بْنُ أَثَالِ سَيِّدِ أَهْلِ الْيَمَامَةِ، فَرَبَطُوهُ بِسَارِيَةٍ مِنْ سَوَارِي الْمَسْجِدِ. فَخَرَجَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ (e)، فَقَالَ لَهُ: ((مَاذَا عِنْدَكَ يَا ثُمَامَةُ)). فَقَالَ: عِنْدِي يَا مُحَمَّدُ خَيْرٌ، إِنْ تَقْتُلُ تَقْتُلُ ذَا دَمٍ، وَإِنْ تُنْعِمُ تُنْعِمُ عَلَيَّ شَاكِرٍ، وَإِنْ كُنْتَ تُرِيدُ الْمَالَ فَسَلْ تُعْطِ مِنْهُ مَا شِئْتَ. فَفَرَّكَهُ رَسُولُ اللَّهِ (e) حَتَّى كَانَ بَعْدَ الْعَدِ، فَقَالَ: ((مَا عِنْدَكَ يَا ثُمَامَةُ)). قَالَ: مَا قُلْتُ لَكَ، إِنْ تُنْعِمُ تُنْعِمُ عَلَيَّ شَاكِرٍ، وَإِنْ تَقْتُلُ تَقْتُلُ ذَا دَمٍ، [وَإِنْ كُنْتَ تُرِيدُ الْمَالَ فَسَلْ تُعْطِ مِنْهُ مَا شِئْتَ]. فَفَرَّكَهُ رَسُولُ اللَّهِ (e) حَتَّى كَانَ مِنَ الْعَدِ، فَقَالَ: ((مَاذَا عِنْدَكَ يَا ثُمَامَةُ)). فَقَالَ: عِنْدِي مَا قُلْتُ لَكَ، إِنْ تُنْعِمُ تُنْعِمُ عَلَيَّ شَاكِرٍ، وَإِنْ تَقْتُلُ تَقْتُلُ ذَا دَمٍ، وَإِنْ كُنْتَ تُرِيدُ الْمَالَ فَسَلْ تُعْطِ مِنْهُ مَا شِئْتَ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ (e): ((أَطْلِقُوا ثُمَامَةَ)). فَأُتِطَّقَ إِلَى نَحْلِ قَرِيبٍ مِنَ الْمَسْجِدِ فَأَعْتَسَلَ، ثُمَّ دَخَلَ الْمَسْجِدَ نَقَالَ: أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، يَا مُحَمَّدُ، وَاللَّهِ مَا كَانَ عَلَى الْأَرْضِ [وَجْهٌ] أَبْغَضَ إِلَيَّ مِنْ وَجْهِكَ، فَقَدْ أَصْبَحَ وَجْهَكَ أَحَبَّ الْوُجُوهِ كُلِّهَا إِلَيَّ، وَاللَّهِ مَا كَانَ مِنْ دِينٍ أَبْغَضَ إِلَيَّ مِنْ دِينِكَ، فَأَصْبَحَ دِينُكَ أَحَبَّ الدِّينِ كُلِّهِ إِلَيَّ، وَاللَّهِ مَا كَانَ مِنْ بَلَدٍ أَبْغَضَ إِلَيَّ مِنْ بَلَدِكَ، فَأَصْبَحَ بَلَدُكَ أَحَبَّ الْبِلَادِ كُلِّهَا لِي، وَإِنَّ خَيْلَكَ أَخَذْتَنِي وَأَنَا أُرِيدُ الْعُمْرَةَ، فَمَاذَا تَرَى؟ فَبَشَّرَهُ رَسُولُ اللَّهِ (e) بِأَمْرِهِ أَنْ يَغْتَمِرَ، فَلَمَّا قَدِمَ مَكَّةَ، قَالَ لَهُ قَائِلٌ: أَصَبَوْتُ؟ فَقَالَ: لَا، وَلَكِنِّي أَسْلَمْتُ بِعِ رَسُولِ اللَّهِ (e)، وَلَا وَاللَّهِ لَا يَأْتِيكُمْ مِنَ الْيَمَامَةِ حَبَّةٌ حَنْطَةٌ حَتَّى يَأْتِنَ فِيهَا رَسُولُ اللَّهِ (e). [البخاري/ المغازي/ 4114]

(أبو هريرة) (t) ده لئی: پیغه مبهری خوا (e)، چه ند سواره یه کی نارد ووبه نه جد: پیاو یکیان له تیره ی (بنی حنیفة) به دیل هینا پیی ده و ترا: (ثمامة) مورپی (اثال) گه وره ی خه لکی (یمامه) بوو به ستیان ه وه به کوله کیهک له کوله کیهکانی مرگه و ته که وه، پیغه مبهره خوا (e) چوو بولای، پیی فه رموو: (ئهی ثمامة چیت لاهیه)). وتی: ئهی محمد (خیرم) لایه، نه گهر بمکوژی به چهق ده مکوژی، وه نه گهر لیب خوش بیی نهوا له که سیکی سوپاسگوزار خوش هبی، نه گهر مال و سامانیشت دهوی نهوا داوا بکه چه ندت دهوی پیت دهدری،

پیغه مبهری خوا (E) به جیبی هیشت تا پوژی دوایی دووباره فهرمووی: ((ئهی ثامه چیت لا ههیه)) وتی: ههر نهوهیه که عه رزم کردوویت، نه گهر لیچ خوش بیی نهوا له که سیکی سویاسگوزار خوش دهبی، وه نه گهر بمکوژی به حهق دهکوژی. (نه گهر مال و سامانیشت دهوی نهوا داوا بکه چه ندت دهوی پیئت دهری)، پیغه مبهری خوا (E) (نهو پوژیش) به جیبی هیشت تا پوژی سییه، (دووباره) فهرمووی: ((ئهی ثامه چیت لا ههیه)) وتی: ههر نهوهم ههیه که عه رزم کردوویت. نه گهر لیچ خوش بیی له که سیکی سویاسگوزار خوش دهبی، وه نه گهر بمکوژی به حهق دهکوژی، وه نه گهر مال و سامانیشت دهوی نهوا داوا بکه چه ندت دهوی پیئت دهری، پیغه مبهری خوا (E) فهرمووی: ((ثامه بردهن)) به پرتا و چوو بو ناو باخه خورمایه کی نزیك به مزگه وته که و خوئی شوورد، پاشان هاته ناو مزگه وته که وه، وتی: (أشهد أن لا اله الا الله و أشهد أن محمداً عبده و رسوله)، ئهی (محمد) سویند به خوا له م سه ر زهویه دا پوخساری نه بو له لام به راهی پوخساری تو رقم لیی بی. وا ئیسته پوخساری تو خوشه ویسترینی هه موو پوخساره کانه له لام، سویند به خوا هیچ ناینیک نه بووه له لام که به راهی ناینیکه کی تو رقم لی بیئت، وا ئیسته ناینیکه کی تو له هه موو ناینیکی تر خوشه ویستره له لام. سویند به خوا هیچ شارئ نه بووه له لام که به راهی شاره کی تو رقم لیی بی، وا ئیسته شاره کی تو بووه ته خوشه ویسترین شار له لام، سواره کانی تو منیان گرت له کاتی کدا که من ده مو یست بچم بو ممره، فهرانم به چییه؟ پیغه مبهری خوا (E) موژدهی پییدا و فهرانیشی بیگرد که عه مره بکات. کاتی که گه یشته وه مه که که یه کی پیی وت، نایا هه دینه که ته هه لگه پرایته وه؟ وتی: نه خیر، به لام له خرمه تی پیغه مبهری خوا (E) موسلمان بووم، سویند به خوا جاریکی تر له یه مامه وه ده نکه که نمیکتان بو نایه ت تا پیغه مبهری خوا (E) موژه تی پینه دات.

(37) ده رکردنی جووله که له مه دینه

1103- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (t) أَنَّهُ قَالَ: بَيْنَا نَحْنُ فِي الْمَسْجِدِ إِذْ خَرَجَ إِلَيْنَا سَوَّلُ اللَّهِ (E) فَقَالَ: ((اِطْلِقُوا إِلَي يَهُودَ)). فَخَرَجْنَا مَعَهُ حَتَّى جِئْنَاهُمْ، فَقَامَ سَوَّلُ اللَّهِ (E) فَنَادَاهُمْ، فَقَالَ: ((يَا مَعْشَرَ يَهُودَ أَسْلَمُوا تَسْلَمُوا)). فَقَالُوا: قَدْ لَعَنَ يَا أَبَا الْقَاسِمِ. فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ (E): ((ذَلِكَ أُرِيدُ، أَسْلَمُوا تَسْلَمُوا)).

به شی به سه راهاتی جه ننگه کان (34)

نَقَالُوا: قَدْ بَلَغْتَ يَا أَبَا الْقَاسِمِ. فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): ((ذَلِكَ أُرِيدُ)). فَقَالَ لَهُمْ لَتَأْتِيَنَّ، فَقَالَ: ((اعْلَمُوا أَنَّ الْأَرْضَ لِلَّهِ وَرَسُولِهِ، وَأَنِّي أُرِيدُ أَنْ أُجْلِيَكُمْ مِنْ هَذِهِ الْأَرْضِ، فَمَنْ وَجَدَ مِنْكُمْ بِمَالِهِ شَيْئًا فَلْيَبِيعْهُ، وَإِلَّا فَاَعْلَمُوا أَنَّ الْأَرْضَ لِلَّهِ بِرَسُولِهِ)). [بخاري/الإكراه: 6545]

(ابو هريره) (t) ده لی: له کاتیکا ئیمه له مزگهوت دانیشتبووین پیغه مبهه (E) هاته ناومان و فهرمووی: ((دهرچن بؤ جوله که)) ئیمه له خزمه تیان، هرچووین تاگه یشتینه لایان، پیغه مبهه (E) بانگی کردن، فهرمووی: ((تهی جه ماوه ری جوله که! خوتان بدنه به دهسته وه سه لامهت ده بن)) جوله که کان تیان: راتگه یاند تهی باوکی قاسم، پیغه مبهه (E) پیی فهرمووی: ((منیش له وهم ده ویت)) بؤ سئیم جار فهرمووی: ((باش بزائن زهوی هی خواو پیغه مبهه که تهی (E) من دمه ویت لهم زهویه دوورتان بجه مه وه، هه رکهس شتیکی هه یه با بیفروشییت، نه گه رنا، باش بزائن زهوی هی خواو پیغه مبهه که تهی (E)).

(38) حوکمی که سی که ده جه نگی و په یمان ده شکینی

1104. عَنْ عَائِشَةَ (y) قَالَتْ: أُصِيبَ سَعْدٌ (t) يَوْمَ الْخَنْدَقِ، رَمَاهُ رَجُلٌ مِنْ نُرَيْشٍ [يُقَالُ لَهُ] ابْنُ الْعِرْقَةِ، رَمَاهُ فِي الْأَكْحَلِ، فَضَرَبَ عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) خِيَمَةً فِي الْمَسْجِدِ يَعُودُهُ مِنْ قَرِيبٍ، فَلَمَّا رَجَعَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) مِنَ الْخَنْدَقِ وَضَعَ لِسَلْحٍ فَأَعْتَسَلَ، فَأَتَاهُ جَبْرِيلُ وَهُوَ يَنْفُضُ رَأْسَهُ مِنَ الْعُبَارِ، فَقَالَ: وَضَعْتَ لِسَلْحٍ؟ وَاللَّهِ مَا وَضَعْنَاهُ، أَخْرَجَ إِلَيْهِمْ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): ((فَأَيْنَ)). فَأَشَارَ لِي بِنِي قُرَيْظَةَ، فَقَاتَلَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ)، فَتَزَلُّوا عَلَى حُكْمِ رَسُولِ اللَّهِ (ﷺ)، نَزَدَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) الْحُكْمَ فِيهِمْ إِلَى سَعْدٍ، قَالَ: فَإِنِّي أَحْكُمُ فِيهِمْ أَنْ تُقْتَلَ لِمَقَاتِلَتِهِ، وَأَنْ تُسَبَى الدَّرِيَّةُ وَالنِّسَاءُ، وَتُقَسَمَ أَمْوَالُهُمْ. قَالَ هِشَامُ: قَالَ أَبِي: نَأخِبُ: أَنْ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) قَالَ: ((لَقَدْ حَكَمْتُ فِيهِمْ بِحُكْمِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ)) وَفِي بَوَايَةِ: ((حَكَمْتُ بِحُكْمِ اللَّهِ)). وَقَالَ مَرَّةً: ((لَقَدْ حَكَمْتُ بِحُكْمِ الْمَلِكِ)). [بخاري/لمغازي/ 3896]

(عائشة) (y) ده لی: (سعد) له پوژی خندق دا زامدار بوو، پیباوکی نوره شی تیری تیگرت که پییان دهوت (ابن العرقه)، تیره که شاره گی بالی گرت. پیغه مبهه ری خوا (E) چادرکی بؤ هه لدا له مزگهوت و زوو زوو سه راندی

•کرد، کاتی پیغەمبەر (ﷺ) خۆی شۆرد جویرەئیل ھات سەری خۆی دەتەکان
•تۆز وتی: چەکت دانا؟ سویند بەخوایمە دامان نەنانەوہ ، دەرچۆ بۆیان،
•پیغەمبەری خوا (ﷺ) فەرمووی: ((بۆ کوئی)) جبریل ئاماژە ی کرد بۆ (بنو
•نریظە)، پیغەمبەری خوا (ﷺ) لەگەڵیاندا جەنگا، ھاتنە سەر ئەوہ کہ پازی ببن
•بە حوکمی پیغەمبەری خوا (ﷺ) پیغەمبەری خوا (ﷺ) یش حوکمەکہی دایە
•ہستی (سعد)، (سعد) وتی: حوکمی من ئەوہیہ جەنگاوەرەکانیان بکوژن،
•ئ و مندالیان بە دیل بیری، وہ مال و سامانیان دایەش بکری، ھشام دەلی:
•باوکم وتی: ناگادارکرام، کہ پیغەمبەری خوا (ﷺ) فەرموویہتی: ((بەراستی
•حوکمیکت لەسەریان دا کہ حوکمی خوای گەرہ و بالادەستە)).

لەبلاوکر اوہکانی مالپەری ئیمان وەن

www.iman1.com

ہەمیشە لەگەڵمان بن بۆنوویبوونەوہی ئیمان

imanonekurd@yahoo.com

